

༄༅། །རྗེ་བཙུན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་
བོའི་གསུང་མཐས་པའི་མགུལ་རྒྱན་ཅེས་
བྱ་བ་ས་ལམ་རྣམ་གཞག་
བཞུགས་སོ། །

地道安立¹·智者颈饰

法幢尊者² 著

缘宗译

ས་ཡི་ཚོགས་ལ་ས་གང་གི་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བར་རྗོགས་པར་མ་གྱུར་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་དེ་ཡིན་
ལ། རྗོགས་ནས་ས་གཞན་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ།
地资粮之中，如（《心要庄严疏》）所说“当知：某地悉皆修治的任何诸法，
乃至未圆满期间，仍是其地，圆满已则是它地”等文时：

འོ་ན། ཚོགས་སྐབ་བཅུ་བདུན་གྱི་ནང་ནས་སའི་ཚོགས་བྱེ་བཀའ་དུ་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞེ་
ན།

问：那么！十七种资粮正行之中，何故特别地解说地资粮呢？

དེ་ཡོད་དེ། དེའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཚོག་མང་ཞིང་བརྗོད་བྱའི་དོན་མང་པས་རྗོགས་དཀའ་བ་ལ་
དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཤད་པ་ལ་གཞུང་འདི་བྱུང་།

答：有其理由者，以虑及彼能诠之文与所诠之义悉皆众多，难以通达，而如是解说故。

སའི་ཚོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ལ། ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་རྣམ་བཅུ་ཡི། ཞེས་སོགས་
གསུངས། འདིའི་སྐབས་སུ། དགག་གཞག་སྤང་གསུམ་ལས།

本论详细地解说地资粮的分类，宣说“由十种修治³”等颂文。

此处分三部分：破他宗、立自宗、驳诤难。

¹ 属于《现观庄严论》第一品一切种智，发心等十法之中十七种资粮正行的地资粮正行，根本颂文：“由十种修治，当能得初地……应知此即是，菩萨第十地。”

² 极尊巴·确吉坚赞。

³ 或译为“遍净”。

དང་པོ་ནི།

第一部分 破他宗

ཁ་ཅིག ཡོན་ཏན་དུ་མའི་གཞི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ། སའི་མཚན་ཉིད།
ཟེར་ན།

1、有人说：“作为众多功德所依处之现观，是地的定义。”

ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་ཚོས་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར།

大乘资粮道有法，应是彼名相，以彼定义故。

འདོད་ན། སྲ་ཞིང་འཐས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷབ་སྟེ། མངོན་ལས། སྲ་གཤེར་
དྲོ་ཉིད་གཡོ་བ་རྣམས། །འཛིན་པ་ལ་སོགས་ལས་སུ་གྱུབ། ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

若许。

应是坚固性，以是地故。周遍者，以《俱舍》中说：“能成持等业，坚湿暖动性。”⁴

ཁ་ཅིག དེ་འདྲའི་མངོན་རྟོགས་དེ་ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་སའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན་མི་འཐད་
པར་ཐལ། ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ས་ཡིན་ན། ལམ་ཡིན་དགོས། མངོན་རྟོགས་ཡིན་ན་ལམ་
ཡིན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། ལམ་མ་ལྷགས་ཀྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་
མངོན་རྟོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེའི་རྒྱུད་ལ་རྟོགས་པའི་བཟུན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཟེར་
ན་མ་ལྟུབ།

2、有人说：“如是现观，是地道二者中地的定义。”

对此，有人说：“此不合理者，以若是地道二者中之地，必须是道；而凡是现观，不须是道故。若后因不成。应尔，以未入道补特伽罗心续中有现观故。应尔，以其心续中有证正法故。”

不周遍！

ཁ་ཅིག དེ་འདྲའི་ལམ་ལྷགས་ཀྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་དེ། ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་
བའི་སའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

3、有人说：“如是入道补特伽罗心续中的现观，是地道二者中地的定义。”

བྱུང་པའི་ཚོས་ཉིད་ལ་རྩེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་
མེད་ལམ་ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཡོན་ཏན་དུ་མའི་
གཞི་རྟེན་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ལྷོད་མེད་ན་ཡོན་ཏན་དུ་མ་མེད་དགོས་

⁴ 《俱舍论颂疏》中说：“‘能成持等业’者，明用：地能成持用。‘等’者，‘等’取水能成撮用；火能成熟用；风能成长用；‘坚湿暖动性’者，出体：地坚、水湿、火暖、风动。”

པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སྒ།

专注等引而住瓶子法性的大乘见道无间道有法，应为彼定义，以彼名相故。若许。

应是众多功德所依处，已承许故。

若许。

应若无汝则必须无众多功德，已承许故。

若许。则易破。

ཁ་ཅིག ལྷོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་སྣང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཟེན་པའི་བྱང་སེམས་
འཕགས་པའི་མཚན་རྟོགས་དེ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

4、有人说：“证空慧与大悲心所摄之菩萨圣者现观，是菩萨地的定义。”

ཐེག་ཆེན་གྱི་སྦྱོར་ལམ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེར་
ཐལ། བྱང་སེམས་ཀྱི་མོས་སྦྱོད་ཀྱི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱང་སེམས་སྦྱོར་ལམ་པའི་རྒྱུད་
ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་མོས་པས་སྦྱོད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལྡེ་རྒྱུན་ལས། སེམས་
བསྐྱེད་དེ་ནི་ས་རྣམས་ལ། མོས་དང་སྟག་བསམ་དག་པ་དང་། །རྣམ་པར་སློན་པ་གཞན་དུ་འདོ་
ད། །དེ་ནི་སློབ་པ་སྤངས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

大乘加行道有法，应为彼定义，以彼名相故。

若因不成立。

应尔，以是菩萨胜解行地故。应尔，以加行道菩萨心续中的发心是胜解行发心故。以《经庄严论》说：“胜解与净意，异熟及断障，发心依诸地，差别有四种。”

གཞན་ཡང་། དེ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ཡིན་པར་ཐལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དམན་པ་ས་བརྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཐད་པའི་ཕྱིར།

另外，彼（大乘加行道）应是菩萨地，以声闻加行道是声闻地故。应尔，以小乘八地安立合理故。

ཁོ་ན་རེ། བྱང་སེམས་སྦྱོར་ལམ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱང་
སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སར་གནས་ཀྱི་སེམས་དཔའ་
ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་
ཕྱིར། ཟེར་ན།

他说：“加行道菩萨应是登菩萨地的补特伽罗，以菩萨加行道是菩萨地故。若许。应是登地菩萨，已许故。若许。应是圣者菩萨，已许故。”

རྩ་བར་མ་གྲུབ་སྟེ། འོ་ན། སངས་རྒྱས་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ལམ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་ཡིན་པར་

ཐལ། དེའི་རྒྱུ་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཁུན་པ་དེ་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷན་པ་ལས།

根本论式不周遍者，那么！佛圣者应是入声闻道的补特伽罗，以彼心续中现
证人无我之智是声闻道故，已许周遍。

གཞན་ཡང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་དང་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱང་
སེམས་ཀྱི་སྐྱེར་ལམ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ལྷན།

另外，（对方说：）“菩萨见道，应非菩萨初地，以菩萨加行道是菩萨地故。”
不周遍。

ཁ་ཅིག་ ལྷོང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟེན་པའི་མངོན་རྟོགས།
བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་སའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

5、有人说：“大悲心与证空慧所摄之现观，是菩萨圣者地的定义。”

སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཉན་ཐོས་དབྱ་བཅོམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱེན་དུ་སོང་བའི་ཐེག་
ཆེན་གྱི་སྐྱེར་ལམ་ཚོས་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། རྟོགས་གསལ་གཉིས་ཀ་
གྲུབ་ལྟེ། ཚོས་ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

现证空性声闻阿罗汉证悟为先行的大乘加行道有法，应为彼名相，以彼定义
故。能立因与所立法二者皆成立者，以彼有法故。

ཁ་ཅིག་ ཚོས་ཉིད་ལ་རྗེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་མཉམ་གཞག་ཡི་ཤེས་གང་ཞིག་
བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་
མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

6、有人说：“既是专注等引而住法性的根本智，又能作遍计实执的正对治，
是初地无间道的定义。”

ས་དང་པོའི་སྐྱོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར།
རྟོགས་འོག་དུ་སྐྱབ། འདོད་ན། རྟོང་གྱིས་བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་མ་སྤངས་པར་ཐལ།
འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མེ་རུས་ཏེ། ཚོས་ཅན་དེའི་ཕྱིར།

初地修道无间道有法，应为彼定义，以彼名相故。于下成立其因。若许。汝
应非已断遍计实执，已许故。

不能许者，以彼有法故。

ཁ་ཅིག་ དེ་ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

7、有人说：“彼是初地见道无间道的定义。”

བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་རྒྱུར་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཚོས་ཅན།

མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ་མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། ཏྲགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་བདེན་པར་
 འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་
 གྱི་དངོས་གཉེན་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་དེ་ལ་གཞོན་བྱེད་ཡིན་པར་
 ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་དེ་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
 དེའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

作为遍计实执之因的大乘见道无间道有法，应为彼定义，以彼名相故。因成
 立者，以有彼故。以有执彼为谛实有的遍计实执故。若许。应是遍计实执的
 正对治，已许故。若许。彼应能违害它，已许故。
 不能许者，以彼是能饶益它故。应尔，以是它的因故。

ཁ་ཅིག ཚོས་ཉིད་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག
 བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཚེན་པོའི་ཚེན་པོའི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ཐེག་ཚེན་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་
 རྒྱུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

8、有人说：“既是专注等引而住法性的根本智，又是上上品俱生实执的正对
 治，是下下品大乘修道的定义。”

ས་དང་པོའི་སྒྲོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར།
 ཏྲགས་གྲུབ་སྟེ། ཀུན་བཏགས་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་བདེན་པ་རྣམས་མངོན་པར་
 ཏྲགས་པར་བྱས་ནས། ས་བཅུ་རྣམས་སུ་སྒྲོམ་པའི་ལམ་ལ་ཤེས་བྱའི་སྐྱེབ་པའི་གཉེན་པོའི་ལམ་
 སྒྲོམ་གྱི། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས། བདེན་
 འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཚེན་པོའི་ཚེན་པོ་སྤངས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་
 དེའི་དངོས་གཉེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

初地修道无间道有法，应为彼定义，以彼名相故。因成立者，以《集论》说：
 “诸菩萨现证四谛已，十地修道之中，修习所知障对治道。”若许。二地无间
 道应已断上上品俱生实执，已许故。不能许者，以彼是上上品俱生实执（细
 分）的正对治故。应尔，以是二地无间道故。

ཁ་ཅིག ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གང་ཞིག་རང་དང་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་
 བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཚེན་པོའི་ཚེན་པོའི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ས་དང་པོའི་སྒྲོམ་ལམ་
 བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

9、有人说：“既是初地无间道，又作与自己同一心续上上品俱生实执的正对
 治，是初地修道无间道的定义。”

ས་དང་པོའི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་ཕྱི་མ་དེར་ཐལ།
 མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དེས་ས་དང་པོའི་སྒོམ་ལམ་
 བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྒྱད་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཚེན་པོའི་ཚེན་པོ་
 སྤངས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེས་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཚེན་པོའི་ཚེན་པོ་
 སྤངས་པར་ཐལ། འདོད་པ་གང་ཞིག་དེ་ཡིན་ན། དེ་དང་རྒྱད་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་དེ་ཡིན་
 དགོས་པའི་ཕྱིར།

初地修道无间道有法，应为彼定义的后部分，以彼名相故。若许。二地无间道应已断与初地修道无间道同一心续的上上品俱生实执，已许故。若许。彼应已断上上品俱生实执，以已许，并且若是彼（上上品俱生实执），必须是与彼（初地修道无间道）同一心续之彼（上上品俱生实执）故。

ཁ་ཅིག རང་རྒྱུད་ལ་ལྷན་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་རྟེན་གཞི་བྱེད་པའི་
 ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དེ། ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

10、有人说：“心续上具有自己的补特伽罗心续中作为众多功德所依处的初地智，即是初地欢喜地的定义。”

ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཚོས་ཅན་
 དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱོད་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་
 ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ས་དང་པོའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་རྒྱ་
 ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་
 ཐལ། ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དང་ས་དང་པོ་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

初地智有法，应为彼定义，以彼名相故。应尔，以彼有法故。若许。汝应是心续上具有自己的补特伽罗心续中种种证德之所依，已许故。若许。彼应是初地者心续中证德之因，已许故。不能许者，以彼二者同时故。应尔，以初地智与初地同时故。

ཁ་ཅིག ལྷོང་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག་
 བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་སྤངས་པ་དེ། ས་དང་པོའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

11、有人说：“既是专注等引而住空性的根本智，又是已断遍计实执，是初地解脱道的定义。”

ས་དང་པོའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལས་ལངས་པའི་རྗེས་སུ་སྤངས་ཡང་ལྷོང་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་
 པར་བཞག་པའི་ས་དང་པོའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་
 དེའི་ཕྱིར། ཏྲགས་གྲུབ་སྟེང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བྱོད་དང་མཉམ་བཞག་སྐྱེན་གཅིག་ཏུ་

གྱུར་པའི་ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།
འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཚོས་ཅན་དེའི་ཕྱིར།

从初地解脱道出定之后，复又专注等引而住空性的初地根本智有法，应为彼名相，以彼定义故。因成立者，以有彼故。若许。应有与汝同一座定的初地见道无间道，已许故。不能许者，以彼有法故。

ཁ་ཅིག བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་སྤངས་པའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དེ། དེའི་མཚན་
ཉིད་ཟེར་ན།

12、有人说：“已断遍计实执之初地智，是初地解脱道的定义。”

ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར།
དེ་བཞིན་དུ། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་པ་བའི་རྒྱུད་གྱི་ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་
ཚོས་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ཡིན་
པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།

大乘见道后得智有法，应为彼名相，以彼定义故。

同样，大乘见道解脱道者心续中的世俗发心有法，应为彼名相，以彼定义故。若许。

彼应是根本智，已许故。

ཁ་ཅིག ས་དང་པོའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ལས་ལངས་པའི་སྐྱོད་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་
པའི་ཞེན་རིག་ཏུ་གྱུར་པའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་
ལ་མངོན་གྱུར་དུ་འབྱུང་བ་དེ། ས་དང་པོའི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན།

13、有人说：“从初地根本智出定后的初地智，是可合执音义的耽著识，并且在具有自己的补特伽罗心续中现前生起，是初地后得智的定义。”

སྐྱོབ་པའི་རྒྱུད་གྱི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ན་རྟོག་པ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་འཐད་
པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

凡是有学者心续中的后得智，应须是分别识，定义合理故。不能许者，以有彼与无分别识的同分事故。

ལམ་རྟེན་ལས། ལྷུ་བ་བ་སྐྱོམ་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འབྱུང་ཡང་། ཉེན་འབྲེལ་སྐྱུ་མ་ལྟ་
བྱུར་གསལ་བར་སྤངས་པའི། སྐྱོད་འདྲེས་རུང་འཛིན་པའི་རྟོག་བྲལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། འདིའི་དོགས་དཔྱད་མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་བྱེད།

《道释》⁵说：“正行修道，虽发生于后得，然清楚显现缘起如幻，而离可合执音义之分别。”

此处释疑，将于见道阶段说明。

ཁ་ཅིག ས་དང་པོ་ནས་ས་གཉིས་པར་འཕོ་བའི་ཚེ་རྗེས་ཐོབ་ནས་མཉམ་གཞག་དུ་འཕོ་བ་
ཡིན་ཟེར་ན།

14、有人说：“从初地升迁到二地时，是从后得迁到根本定。”

མི་འཐད་དེ། ས་དང་པོ་ནས་གཉིས་པར་འཕོ་བའི་ཚེ་མཉམ་གཞག་ནས་མཉམ་གཞག་དུ་འཕོ་
བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ལྟར་འཕོ་བའི་ཚེ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ནས་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་འཕོ་བའི་
ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བརྟུ་བ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འཕོ་བའི་ཚེ་དེ་ལྟར་དུ་འཕོ་བའི་ཕྱིར།

不合理者，以从初地升迁到二地时，是从根本定迁到根本定故。应尔，如是升迁时，是从无间道迁到解脱道故。应尔，从十地升迁到佛地时，亦如是升迁故。

གཞན་ཡང་། ས་དང་པོ་ནས་གཉིས་པར་འཕོ་བའི་ཚེ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ནས་རྣམ་གྲོལ་ལམ་
དུ་འཕོ་བར་ཐལ། ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བརྟུ་བའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་ས་བརྟུ་བའི་བར་ཆད་མེད་
ལམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། རྒྱལ་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

另外，从初地升迁到二地时，应是从无间道迁到解脱道，以有于初地最后刹那生起的初地无间道故。应尔，以有于十地最后刹那生起的十地无间道故。若因不成。应尔，以有最后际无间道（金刚喻定）故。

གཞན་ཡང་། ས་དང་པོ་ནས་གཉིས་པར་འཕོ་བའི་ཚེ་དེ་ལྟར་འཕོ་བར་ཐལ། ས་དང་པོ་བས་ས་
དང་པོའི་ངོ་སྐལ་གྱི་སྐྱེབ་པ་ལྷངས་པ་དང་། ས་དང་པོ་བས་གཉིས་པར་འཕོ་བ་དུས་མཉམ་
པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེས་ས་དང་པོའི་ཡོངས་སྦྱོང་རྫོགས་པ་དང་ས་གཉིས་པར་འཕོ་བ་དུས་
མཉམ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། འགྲེལ་ཆེན་ལས། ས་གང་གི་ཡོངས་སྦྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ཚོས་
གང་ཡིན་པ་རྣམས་རི་སྤོང་མ་རྫོགས་པ་དེ་སྤོང་དུ་ནི་ས་དེ་ཡིན་ལ། ཡོངས་སྦྱོང་གས་ནས་ནི་ས་
གཞན་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

另外，从初地升迁到二地时，应如是升迁，以初地者已断初地正应断障与从初地升迁到二地，二者同时故。应尔，以彼圆满初地修治，与升迁二地，二者同时故。应尔，以《心要庄严疏》中说：“当知：某地悉皆修治的任何诸法，乃至未圆满期间，仍是其地，圆满已则是它地。”

གཞན་ཡང་། ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ།

⁵ 至尊宗喀巴大师所著的《量之道释》。

ས་བདུན་པའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བདུན་པ་བས་རང་ཉིད་མ་སྤངས། ས་བརྒྱད་པ་བས་རང་ཉིད་སྤངས་པའི་སྐྱིབ་པ་གཅིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བདུན་པ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མ་དག། ས་བརྒྱད་པ་དེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་དག་པའི་སྐྱིབ་པ་གཅིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བདུན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་མ་དག་སར་འཛོག་ས་བརྒྱད་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་དག་སར་འཛོག་པའི་འཛོག་བྱེད་གཅིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བདུན་པ་བ་དེ་མའི་མངལ་ན་གནས་པའི་དྲི་མ་དང་བཅས། བརྒྱད་པ་དེ་དང་བྲལ་བ་དང་ཚོས་མཚུངས་པར་འཛོག་པའི་སྐྱིབ་པ་གཅིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱུད་སྐྱ་མ་ལས། ས་བདུན་ལ་བརྟེན་དྲི་མ་ནི། །མངལ་སྐྱབས་དྲི་མ་དག་དང་མཚུངས། །མངལ་སྐྱབས་འབྲལ་འདྲ་མི་རྟོག་པའི། །ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་སྐྱིན་པ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

另外，应有于初地最后刹那生起的无间道，以有于七地最后刹那生起的无间道故。应尔，以有一种障，七地行者未断除它，而八地行者已断除它故。应尔，以有一种障，七地行者未净化，而八地行者已净化故。应尔，以有一种能立法，安立七地之智为不净地，而安立八地之智为净地故。应尔，以有一种障，近似于住胎之垢，七地行者具有，而八地行者则已离彼故。《宝性论》中说：“依七地垢者，似胎宫之垢，如离母胎垢，无分别智熟。”

གཞན་ཡང་། ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ། ས་གཉིས་པའི་སྐད་ཅིག་དང་པོར་སྐྱེས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡིན་ན། རང་གི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ལས་བྱུང་བས་བྱུང་བར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་ན་རང་གིས་ཉེར་ལེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ས་བརྒྱབ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་ན། རང་གིས་ཉེར་ལེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ས་བརྒྱབ་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྒྱན་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཚོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སངས་རྒྱས་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ལ་ས་བརྒྱབ་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།

另外，应有于初地最后刹那生起的初地无间道，以有于二地最初刹那生起的解脱道故。若不成立。凡是二地解脱道，应皆从自近取因二地无间道而发生，已许故。若许。若是二地无间道，应须有自己作为近取因而发生的二地解脱道。若许。若是十地无间道，应须有自己作为近取因而发生的十地解脱道，已许故。若许。最后际无间道有法，应尔，以彼故。若许。佛圣者心续中应有十地解脱道，已许故。

བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡིན་ན། རང་གི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་དགོས་པར་ཐལ། ས་དང་པོ་ལ་དེའི་ཕྱིར་ན། མ་འདྲེ།
对此，他说：“若是二地解脱道，应有作为自近取因的二地无间道，以初地如是故。”不遍。

གཞན་ཡང་། ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་ན། རང་གིས་ཉེར་ལེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ས་དང་པོའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་དགོས་པར་ཐལ། ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་ན། རང་གིས་ཉེར་ལེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ན་མ་འདྲེ། །འོ་ན། ས་བརྟུ་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་ན་དེ་ལྟར་ཡོད་དགོས་པར་ཐལ། ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ལ་དེ་ལྟར་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདྲེ། འདྲེ།

另外，“若是初地无间道，应须有自己作为近取因而发生的初地解脱道，以若是初地见道无间道，必须有自己作为近取因而发生的初地见道解脱道故。”不遍。那么，若是十地无间道，必须如是有，以初地见道无间道必须如是故。已许周遍。

གཞན་ཡང་། བྱུང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ན། རང་གི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་བྱུང་སེམས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལས་བྱུང་བས་འདྲེ། ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡིན་ན། རང་གི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ལས་བྱུང་བས་འདྲེ། འདྲེ། དམན་ལམ་རྩོན་དུ་མ་སོང་བའི་ཚོགས་ལམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱུང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་ཚོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། ལྟགས་གྲུབ་སྟེ། འདྲེ། ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདྲེ། ལམ་མ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཡོད་པར་ཐལ། འདྲེ། འདྲེ།

另外，凡是资粮道者心续中的后得智，应皆从作为自己的近取因——资粮道根本定中发生，以凡是二地解脱道，皆从自己的近取因——二地无间道中发生故。若许。未曾先入小乘道，而住于资粮道第一刹那的菩萨心续中的世俗发心有法，应尔，以彼故。因成立者，以汝是现行世俗菩提心故。若许。未入道补特伽罗心续中应有大乘资粮道根本智，已许故。

གཞན་ཡང་། ས་དང་པོ་བས་ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྐྱོན་སྤངས་པ་དང་ས་གཉིས་པར་འཕོ་བ་དུས་མཉམ་པར་ཐལ། དེས་ས་དང་པོའི་སྐྱོན་ཟད་པར་སྤངས་པ་དང་། ས་གཉིས་པར་འཕོ་བ་དུས་མཉམ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེས་ས་དང་པོའི་ཡོངས་སྤོང་རྫོགས་པ་དང་ས་གཉིས་པར་འཕོ་བ་དུས་མཉམ་པའི་

ཕྱིར། ལྷོ་ལྷོ། ས་དང་བོའི་སྐྱོན་ཟད་ཅིང་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ན། ས་དང་བོའི་ཡོངས་སྐྱོང་རྫོགས་པར་འཇོག་པའི་ཕྱིར་དེར་ཐལ། དེའི་ཡོངས་སྐྱོང་རྫོགས་པའི་དོན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

另外，初地行者断除初地最后刹那所生初地无间道正应断之过，与晋升二地，二者应是同时，以彼尽断初地之过，与晋升二地，二者同时故。应尔，以彼圆满初地修治与晋升二地，二者同时故。周遍者，以若尽初地之过，圆其功德，安立为初地修治圆满故。应尔，以有初地修治圆满之义故。

བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། ས་དང་བོའི་སྐྱོན་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ། ས་དང་བོའི་སྐྱོན་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ན། མ་ལྷོག་འདོད་ན། ས་དང་བོའི་སྐྱོན་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དེ་ས་དང་བོའི་སྐྱོང་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།

对此，他说：“应有初地修道解脱道，以有初地修道无间道故。”不遍。

若许。初地修道无间道应非初地最后刹那所生之智，已许故。

ཁོ་ན་རེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་ན། ས་གཉིས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ས་དང་བོའི་སྐྱོན་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་ན། ས་གཉིས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ལྷོག།

他说：“若是大乘修道解脱道下下品（弱分），应须是二地之智，以无初地修道解脱道故。若许。若是大乘修道（无间道）下下品，应须是二地之智，已许故。”不遍。

ཁ་ཅིག་ས་དང་བོའི་སྐྱོང་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་དོན་གཅིག་ས་གཉིས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲིང་དོན་གཅིག་ས་གསུམ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་དོན་གཅིག་དེ་བཞིན་དུ། བཞི་བ་ལྷ་བ་དུག་པ་གསུམ་གྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་འབྲིང་སྐྱོར་གསུམ་དོན་གཅིག་ས་བདུན་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་རྒྱུ་དོན་གཅིག་ས་བརྒྱད་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོའི་འབྲིང་དོན་གཅིག་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ལ། བདེན་འཛིན་རྒྱུ་རྒྱུ་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་དང་། དེ་ལྷ་ཞིང་ལྷ་བའི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་དང་ས་དགུ་བའི་སྐྱོང་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དོན་གཅིག་གཉིས་པ་དང་རྒྱན་མཐའི་ཡེ་ཤེས་དོན་གཅིག་ཟེར་ན།

15、有人说：“初地最后刹那所生无间道，与大乘修道（无间道）下下品同义。二地无间道，与大乘修道（无间道）下中品同义。三地无间道与大乘修道下上品同义。同样，四、五、六三地无间道与大乘修道三种中品同义。七地无间道与大乘修道上下品同义。八地无间道与大乘修道上中品同义，大乘修道上上品分为二种：作为（粗分）下下品实执正对治的大乘修道上下品（弱分）、作为细而又细下下品实执正对治的大乘修道上下品（强分）。初者与九地最后刹那无间道同义，次者与最后际智同义。”

འོ་ན། ལམ་རྒྱུ་ལས། ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་སྐྱོམ་ལམ་དུ་བཞག་པ་ནི། སྐྱོམ་ལམ་ཚུང་ཅུའི་ཚུང་ཅུར་འདུ་བས་སྐྱོམ་ལམ་དགུར་གྲངས་མ་ངེས་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། ཞེས་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་ཐ་མའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོམ་ལམ་ཚུང་ཅུའི་ཚུང་ཅུ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར།

那么！《道释》说：“从初地第二刹那起，安立为修道，纳入修道下下品，故无修道数量不定为九的过失。”此说应不合理，以初地最后刹那无间道与大乘修道（无间道）下下品，二者同义故。

གཞན་ཡང་། བདེན་འཛིན་ཚུང་ཅུའི་ཚུང་ཅུའི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་ས་དགུ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་བྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན། ཚུན་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་བྱིར། ཉུགས་འབྱུང།

另外，应有作为下下品实执正对治的九地无间道，以立宗合理故。不能许者，以凡是彼，皆是最后际无间道故。排除此因。

ཁོ་ན་རེ། ས་དང་པོ་བས་ས་དང་པོའི་ཡོངས་སྤོང་མ་རྫོགས་པར་ཐལ། དེས་དེ་རྫོགས་པ་དང་ས་གཉིས་པར་འཕོ་བ་དུས་མཉམ་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེས་དེ་རྫོགས་པར་ཐལ། དེས་དེ་ཐོབ་པའི་བྱིར་ན་མ་ཁྱབ།

他说：“初地者应未圆满初地的修治，以彼圆满初地修治与升迁二地同时故。若许。彼应已圆满初地修治，以彼证得初地修治故。”不遍。

ཁོ་ན་རེ། དེས་དེ་རྫོགས་པར་ཐལ། དེས་ས་དང་པོའི་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་ཐོབ་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། ས་བརྩ་བ་བས་ས་བརྩ་བའི་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་ཐོབ་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། ས་བརྩ་བའི་ཡེ་ཤེས་དེ་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་ཟེར་ན།

他说：彼应已圆满初地修治，以彼圆满证得初地功德故。应尔，以十地行者已圆满证得十地功德故。应尔，以十地智是菩萨究竟瑜伽故。”

འོ་ན། ས་བརྩ་བ་བས་ས་བརྩ་བའི་སྐྱོན་ཟད་པར་སྤངས་པར་ཐལ། དེས་དེའི་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་ཐོབ་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེས་སྐྱོན་ཟད་པར་སྤངས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་བྱིར།

那么，十地行者，应尽断十地之过，以彼圆满证得彼地功德故。若许。彼应尽断过失，已许故。

ཁ་ཅིག་ བདག་མེད་རྟོགས་པའི་མཁུན་པ་དེ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། བདག་མེད་དོན་སྤྱིའི་
 ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པའི་མཁུན་པ་ཚོགས་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། བདག་མེད་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་
 རྟོགས་པའི་སྒྲོམ་བྱུང་གཙོ་བོའི་མཁུན་པ། སྦྱོར་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་
 གསར་དུ་རྟོགས་པའི་མཁུན་པ་མཐོང་ལམ་གི་མཚན་ཉིད། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་
 ཟེན་གོམས་པར་བྱས་པའི་མཁུན་པ། སྒྲོམ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་
 རྟོགས་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་མཁུན་པ། མི་སྒྲོབ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། ཟེར་ན།

16、有人说：“通达无我之智，是道的定义。以总义方式通达无我之智，是资粮道的定义。以总义方式通达无我的主要修所成之智，是加行道的定义。现前新证无我之智，是见道的定义。现证无我已，串修之智，是修道的定义。究竟现证无我之智，是无学道的定义。”

བྱུང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་ཚུལ་ཅན། མཚན་ཉིད་གཉིས་པ་
 དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཚོས་ཅན་དེའི་ཕྱིར།

资粮道菩萨心续中的世俗发心有法，应为彼第二定义，以彼名相故。不能许者，以彼有法故。

གཞན་ཡང་། དམན་ལམ་སྒྲོན་དུ་མ་སོང་བའི་བྱུང་སེམས་སྦྱོར་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཞན་སེམས་
 ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ཚོས་ཅན། མཚན་ཉིད་གསུམ་པ་དེར་ཐལ། མཚན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། རྟོགས་
 གྲུབ་ཉེ། དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཚོས་ཅན། རྩོད་ཀྱིས་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པའི་
 ཚོས་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། མངོན་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྦྱོན་
 གཞན་རྣམས་རིགས་འགྲེལ།

另外，未曾先入小乘道，如是加行道菩萨心续中的他心通有法，应为彼第三定义，以彼名相故。因成立者，以有彼故。若许。彼有法，应有汝以总义方式通达之法，已许故。不能许者，是神通故。其它诸过，以此类推。

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ། 第二部分 立自宗

སའི་རྣམ་གཞག་དང་། ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ལས།
 甲一、地的安立；甲二、道的安立⁶。

དང་པོ་ནི། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། སྒྲ་དོན་དང་གསུམ་ལས།
 初者，分三：乙一、定义；乙二、分类；乙三、词义。

དང་པོ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་མངོན་

⁶ 地与道二者本是同义，只是从不同的角度解读而已。入佛法之门是皈依；入道之门是出离心；入大乘之门是菩提心；入密乘之门是灌顶。

པར་རྟོགས་པ་དེ། ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་སའི་མཚན་ཉིད།

初者，作为自果众多功德所依处之入道⁷现观，是地道二者之中地⁸的定义。

དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཐེག་དམན་གྱི་ས་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་ས་གཉིས།

乙二、分类，有二：丙一、小乘地；丙二、大乘地⁹。

དང་པོ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་ལམ་
ལུགས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས། ཐེག་དམན་གྱི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། བརྒྱད་ཡོད་དེ། རིགས་ཀྱི་ས།
བརྒྱད་པའི་ས། མཐོང་བའི་ས། བསྐྱབ་པའི་ས། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས། བྱས་པ་རྟོགས་པའི་
ས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས། རང་རྒྱལ་གྱི་ས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

初者，作为自果众多功德所依处之小乘入道现观，是小乘地的定义，分有八种：种性

地、八人地、见地、薄地、离欲地、已办地、声闻地、独觉地¹⁰；
ཡང་ན་དཀར་པོ་རྣམ་པར་མཐོང་བའི་ས་གཞན་རྣམས་འདྲ། དེ་ཡང་བསྐྱེད་ཀྱི་ས་ལྟེང་གཉིས་སུ་འདུ་བ་ཡིན་
ཏེ། ཉན་རང་གི་ས་གཉིས་སུ་འདུ་བའི་བྱིར།

或者分为见白地、种性地、八人地、见地、薄地、离欲地、已办地、独觉地¹¹八种。

以上八地，又可归纳为二种者，以可归纳为如是二地故：丁一、声闻地；丁二、独觉地。

རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས།
ཉན་ཐོས་ཀྱི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་སོ་སྐྱེའི་ས་དང་། ཉན་ཐོས་འཕགས་པའི་ས་
གཉིས།

初者，作为自果众多功德所依处之声闻现观，是声闻地的定义，分有两种：戊一、声闻异生地；戊二、声闻圣者地。

དེ་གང་ཞིག ཉན་ཐོས་སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ། ཉན་ཐོས་སོ་སྐྱེའི་ས་
མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དེའི་ཚོགས་སྐྱུར་གཉིས་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོས་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ཚོགས་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེའི་དོན་མངོན་རྟོགས། དེའི་སྐྱུར་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དང་པོ་ལ་དབྱེ་
ན། ཆེ་འབྲིང་ཚུང་གསུམ། གཉིས་པ་ལ་དབྱེ་ན། རྟོད་སོགས་བཞི་ཡོད། སྐྱུར་ལམ་དང་པོ་གསུམ་ལ་ཚུང་

⁷ 入道：发起无伪的出离心。缘出离心，生起修所生慧的止观双运。三乘出离心的程度有着深浅之不同。
⁸ 地：声闻地、独觉地、菩萨地、佛地，说名地者，谓如大地，为草木山林等之所依，此亦为无量功德之所依，故假名地。
⁹ 小乘主断烦恼障；大乘主断所知障。
¹⁰ 依《显明义疏》、《金鬘论》而说。
¹¹ 见白地：声闻资粮道名见白地，以是初见白净法之道故；种性地：声闻加行道名种性地，种性从此决定故；八人地：预流向现观名八人地，向果八位初从此得故；见地：预流果现观，名为见地，以出世道最初现见人无我故；薄地：一来果现观，名为薄地，已断三分之二欲惑，令微薄故；离欲地：不还果现观，名离欲地，于欲烦恼皆离贪故；已办地：声闻阿罗汉现观，名已办地，自道所作已办讫故；独觉地：独觉现观，名独觉地，是最后有不依师教，具斯功德之智故。独觉诸有学现观，亦此中所摄。声闻地：一来向、不还向、阿罗汉向，如此后三向现观。声闻八向果的安立，是就断三界烦恼的多少而安立，然独觉断粗分所知障，故而不立独觉八向果。

འབྲིང་ཚེན་པོ་གསུམ་གསུམ་སྟེ་དགུ་ཡོད།

初者，作为自果众多功德之所依处，并且是声闻异生心续所摄的现观，为声闻异生地的定义，分有两种：己一、声闻法¹²现观，是声闻资粮道的定义。声闻资粮道，分上中下三品¹³；己二、声闻义¹⁴现观，是声闻加行道的定义。声闻加行道，分暖、顶、忍、世第一法四种¹⁵，其中前三种各分三品，共九品。

རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་འཕགས་པའི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྒོམ་ལམ་མི་སྒོམ་ལམ་གསུམ་ཡོད།

戊二、作为自果众多功德所依处之声闻圣者现观，为声闻圣者地的定义，分有三种：

己一、声闻见道；己二、声闻修道；己三、声闻无学道。

རང་གི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་རྗེས་རྗེས་སུ་བྱུང་ཞིང་། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མ་སྒྲེས་གོང་གི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞན་ཡེ་ཤེས་དང་། རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་གཉིས། དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་དང་གསུམ་ཡོད།

初者，既在成为自因的声闻加行道圆满后生起，又在成为自果的声闻修道未生前的声闻谛现观¹⁶，为声闻见道的定义，分有三种：

庚一、声闻见道根本智；庚二、声闻见道后得智；庚三、俱非彼二¹⁷之声闻见道。

རང་ལྷལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་མེད་ལ་རྩེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གཉིས། དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞན་ཡེ་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད།

初者，专注等引而住自境无我的声闻谛现观，为声闻见道根本智的定义，分三类：

¹² 法谓十二部经。

¹³ 下品已生起出离心，多数已通达人无我；中品已通达人无我；上品已得缘人无我的奢摩他。

¹⁴ 由修持无我法义，发生修所生慧。

¹⁵ 暖、顶、忍、世第一法：谓见道无分别智，是如火之道，将生彼道之前相，先起如暖之道，而名暖加行道；加行道暖位以下，容因嗔等增上而断善根，从得加行道顶位，则无彼增上而断善根，已至善根摇动之顶，故名顶加行道，于此而得断善根之涅槃故；于无我理，初得无畏之忍，故名忍加行道，从得此已，不由惑业增上而生恶趣，故得恶趣之涅槃；世间善法最为第一，故名世第一法加行道，时间只有时边际刹那。上品忍位也只有时边际刹那。如《俱舍颂》中说：“一行一刹那，世第一亦然。”

¹⁶ 或有一类声闻见道者，未继续趣入声闻修道，而是转趣它乘，但亦摄入声闻见道，故有定义加“住于种类”之语。

¹⁷ 彼二：根本智、后得智二者。根本智周遍是智慧资粮；后得智多是福德资粮，亦有智慧资粮，如大乘后得位时，现证空性之慧没有现行，但以总义方式证悟空性的比量等，可以现行，即属智慧资粮。

辛一、声闻见道无间道¹⁸；辛二、声闻见道解脱道；辛三、俱非彼二之声闻见道根本智。

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག་རང་གི་ངོ་སླལ་གྱི་སྤང་བྱུང་གྱུར་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཀྱན་བཏགས་ཀྱི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱད་ཡོད།

初者，是专注等引而住人无我¹⁹的声闻谛现观，并且作为本份应断遍计烦恼障²⁰的正对治，为声闻见道无间道的定义，分声闻见道八忍²¹。

དེ་གང་ཞིག་རང་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོ་སླལ་གྱི་སྤང་བྱུང་གྱུར་པའི་ཉན་སྒྲིབ་ཀྱན་བཏགས་ལས་གོལ་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེས་པ་བརྒྱད་ཡོད།

辛二、是专注等引而住人无我的声闻谛现观，并且亲已从遍计烦恼障中解脱出来，这种遍计烦恼障是引生自己的无间道的正所应断，为声闻见道解脱道²²的定义，分为声闻见道八智²³。

དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ནི། ལྷོང་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་དང་། གཉིས་ལྷོང་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །

辛三、俱非彼二之见道根本智，如专注等引而住空性的声闻见道根本智，专注等引而住二空²⁴的声闻见道根本智。²⁵

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལས་ལངས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག་གང་ཞིག་གི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །

¹⁸ 无间道：对于所应断除的盖障，是它的真正对治；别无间隔，直接生起自果解脱道智。无间道犹如驱贼出门，解脱道则如贼出门而闭户也。

¹⁹ 在声闻见道无间道、解脱道中，所缘定是人无我，以唯为了断人我执的烦恼障故。若是根本智的缘，则有三种：人无我、二空、空性。

²⁰ 遍计烦恼障：由于宗派异说改变其心，于真实义颠倒分别，妄情计度，使心不能平静的邪见等。

²¹ 八忍有四法忍、四类忍。四法忍分别为苦法忍、集法忍、灭法忍、道法忍；四类忍分别为苦类忍、集类忍、灭类忍、道类忍。其中苦法忍，是断除缘欲界苦谛所生的五见、五非见。苦类忍是断除缘上二界苦谛所生的五见、四非见共十八种。

²² 无间道引生的有为之果是解脱道；无为之果是灭谛。就钝根而言，声闻的见修无间道共有八十九种，解脱道亦有八十九种。《俱舍颂》中说：“净道沙门性，有为无为果，此有八十九，解脱道及灭。”净道，无垢道，即是沙门性，谓无间道。

²³ 八智：有四法智、四类智。四法智分别为苦法智、集法智、灭法智、道法智；四类智分别为苦类智、集类智、灭类智、道类智。大乘认为见道八忍八智两次生起，八忍同时生，八智同时生；《俱舍》中说八忍八智以十六刹那依次生起，就钝根而言。利根八忍八智于二刹那间生起。同时生起的八忍体性为一，反体为异。《俱舍》中说八忍八智的所缘，有所不同。八忍八智生起的次第为：苦法忍、苦法智、苦类忍、苦类智、集法忍……道类忍、道类智。狮子贤论师认为其次第为：苦法忍、苦法智、集法忍、集法智、灭法忍……灭类忍、灭类智、道类忍、道类智。

²⁴ 二空：能取心与所取境二者异体空，即外境空。

²⁵ 出解脱道根本定后，为断修断而再修人无我，还没成修断正对治前的根本定，亦是俱非彼二的见道根本智，一旦成为修断的正对治，即转成修道。顺瑜伽自续派认为：即便现证空性、二空的声闻行者，在声闻见道无间道、解脱道时，亦是专一住于人无我上，以对治人我执，无间道、解脱道的所缘是固定的。只是在后得时，或安住于空性、二空上。三乘行者在各自的无间道、解脱道之中，各自的所缘皆已固定。除彼二者之外的根本定，所缘则有所不同。

རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་འབྱུང་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡི་
ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

庚二、从声闻见道解脱道定中起后的声闻谛现观，并且在心续上具有自己的补特伽罗内心上现前生起，为声闻见道后得智²⁶的定义。

དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་
མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚད་མེད་བཞི་དང་། ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སློབ་དང་། ཉན་ཐོས་
མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཐུན་པ་དང་། གཉིས་སྟོང་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་བྱེད་དོ། །

庚三、声闻见道根本、后得二智之外，俱非彼二之声闻见道，如声闻见道无间道者及解脱道者内心上的（未现行）四无量心、希求解脱之心；或如声闻见道后得者内心上（未现行）现证空性的智慧、现证二空的智慧。

རང་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་སུ་བྱུང་ཞིང་། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་
པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མི་སློབ་ལམ་མ་སྐྱེས་གོང་གི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་
ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། མཉམ་རྗེས་གཉིས། དེ་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སློབ་ལམ་དང་
གསུམ་ཡོད། གཞན་རྣམས་རིགས་འགྲེ།

己二、在成为自因的声闻见道圆满后随即生起，并且在未生起自果声闻无学道之前的声闻随现观，为声闻修道的定义，分有三类：根本、后得及俱非彼二之修道。其他类推。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་བཤོད་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མི་སློབ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད་
ཡིན་ནོ། །

己三、声闻道修行达到究竟的声闻现观，为声闻无学道的定义。

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་རང་རྒྱལ་
ལམ་ལུགས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་དེ། རང་རྒྱལ་གྱི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རང་རྒྱལ་སོ་སྐྱེའི་ས་
དང་། རང་རྒྱལ་འཕགས་པའི་ས་གཉིས་ཡོད།

丁二、作为自果众多功德所依处之独觉²⁷入道现观，为独觉地的定义，分有两种：戊一、独觉异生地；戊二、独觉圣者地。

དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་དང་འདྲ།

初者，与声闻同。

²⁶ 如四无量心、出离心、布施、精进等。
²⁷ 独觉往世曾发三愿：1、于最后有，不依他师，证得独觉菩提；2、不与佛、声闻同时出世，无佛出世期间；3、不以音声说法，而以示现神变利益众生。

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་རྟེན་བྱེད་པའི་རང་རྒྱལ་འཕགས་པའི་
མངོན་རྟོགས། རང་རྒྱལ་འཕགས་པའི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། མཐོང་ལམ་སོགས་གསུམ་ཡོད།

戊二、作为自果众多功德所依处之独觉圣者现观，为独觉圣者地的定义，分为三：己一、见道；己二、修道；己三、无学道。

རང་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་སྦྱོར་ལམ་རྗེས་སུ་བྱུང་ཞིང་། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་
རང་རྒྱལ་གྱི་སྦྱོར་ལམ་མ་སྦྱིས་གོང་གི་རང་རྒྱལ་གྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་དེ། རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་
ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས། རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས། དེ་
གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་དང་གསུམ་ཡོད།

初者，在作为自因的独觉加行道圆满后生起，作为自果的独觉修道未生起前的独觉谛现观，为独觉见道的定义，分有三种：

庚一、独觉见道根本智；庚二、独觉见道后得智；庚三、俱非彼二之独觉见道。

རང་ལྷལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་གཞག་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་བདེན་པ་
མངོན་རྟོགས་དེ། རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། བར་ཆད་
མེད་ལམ། རྣམ་གྲོལ་ལམ། དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་མཐོང་ལམ་དང་གསུམ་ཡོད།

初者，专注等引而住自境无我的独觉谛现观，为独觉见道根本智，分有三种：
辛一、独觉见道无间道；辛二、独觉见道解脱道；辛三、俱非彼二之独觉见道根本智。

གཉིས་སྟོང་ལ་ཚེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག
རང་གི་ངོ་སླལ་གྱི་སྤང་བྱུར་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཕྱི་རོལ་དོན་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་དངོས་
གཉེན་བྱེད་པ་དེ། རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། བཟོད་པ་
བརྒྱུད་ཡོད།

初者，专注等引而住二空的独觉谛现观，并且作本份应断执着色等外境遍计分别的正对治，为独觉见道无间道的定义，分有见道八忍。

དེ་གང་ཞིག རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོ་སླལ་གྱི་སྤང་བྱུར་དངོས་སུ་སྤངས་པ་དེ།
རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། མཐོང་ལམ་ཤེས་པ་བརྒྱུད་ཡོད།
གཞན་རྣམས་རིགས་འགྲེ

辛二、专注等引而住二空的独觉谛现观，并且亲已断尽引发自己的无间道的正所应断，为独觉见道解脱道的定义，分有见道八智。

其他内容²⁸，如是类推。

²⁸ 如二十僧等。

གཉིས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ས་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། འཕོ་ཚུལ། བྱང་ཚེས། མིང་དོན་
དང་ལྔ།

丙二、大乘²⁹地，分五：

丁一、定义；丁二、分类；丁三、升迁方式；丁四、特点；丁五、依名释义。

དང་པོ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཐེག་ཆེན་ལམ་ལྷགས་
གྱི་མངོན་རྟོགས། ཐེག་ཆེན་གྱི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་བ། བྱང་སེམས་གྱི་ས་དང་། སངས་རྒྱས་གྱི་
ས་གཉིས་ཡོད།

初者，作为自果众多功德所依处的大乘入道现观，为大乘地的定义。

丁二、分有二种：戊一、菩萨地；戊二、佛地。

དེ་འདྲའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་བྱང་སེམས་གྱི་མངོན་རྟོགས་བྱང་སེམས་གྱི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་བ།
བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་ས་དང་། བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་ས་གཉིས་ཡོད།

初者，作为自果众多功德所依处的菩萨现观，为菩萨地的定义，分二：己一、
菩萨异生地；己二、菩萨圣者地。

དེ་འདྲའི་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་མངོན་རྟོགས་དེ་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། བྱང་སེམས་གྱི་
ཚོགས་སྐྱུར་གཉིས་ཡོད།

初者，作为自果众多功德所依处的菩萨异生现观，为菩萨异生地的定义，分二：
庚一、菩萨资粮道；庚二、菩萨加行道。

བྱང་སེམས་གྱི་ཚོས་མངོན་རྟོགས། བྱང་སེམས་གྱི་ཚོགས་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་བ། རྒྱུང་
འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད། བྱང་སེམས་གྱི་དོན་མངོན་རྟོགས། བྱང་སེམས་གྱི་སྐྱུར་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད།
དེ་ལ་དབྱེ་བ། རྟོན་སོགས་བཞི། དེ་རེ་རེ་ལ་རྒྱུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་ཡོད།

初者，菩萨法现观，为菩萨资粮道（闻思为主）的定义，分上、中、下三品。

庚二、菩萨义现观，为菩萨加行道的定义，分暖、顶、忍、世第一法四种，每
一种又分上中下三品，共十二品。

སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པའི་བྱང་སེམས་འཕགས་
པའི་མངོན་རྟོགས་དེ། བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་སའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་བ། ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་
དགའ་བ། གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་པ། གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ། བཞི་བ་འོད་འཕྲོ་བ། ལྔ་བ་སྐྱུང་དཀའ་བ།
དྲུག་པ་མངོན་དུ་གྱུར་བ། བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ། བརྒྱད་པ་མི་གཡོ་བ། དགུ་པ་ལེགས་པའི་སློ་གྲོས།
བཅུ་པ་ཚོས་གྱི་སྟོན་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

²⁹ 大乘：若具足七种大义，说为大乘，如《大乘庄严经论》中说：“缘行智勤巧，果事皆具足，依此七大义，建立于大乘。”
一者缘大，由无量修多罗等广大法为缘故；二者行大，由自利利他行皆具足故；三者智大，由通达人法二无我故；四者勤大，
由三大阿僧祇劫无间修故；五者巧大，由不舍生死而不染故；六者果大，由得到无所畏佛不共法故；七者事大，由数数示现
大菩提、大涅槃故。发起无伪菩提心，即进入大乘道；只是生起大悲心，谓大乘种性觉醒。

己二、大悲与现证空性慧所摄的菩萨圣者现观，为菩萨圣者地的定义，分十：初、欢喜地；第二、离垢地；第三、发光地；第四、焰慧地；第五、难胜地；第六、现前地；第七、远行地；第八、不动地；第九、善慧地；第十、法云地(即从庚一至庚十)。

ཁ་ཅིག་ རྩོན་པའི་ཕར་རྩོན་ཆེས་ལྷག་པས་ཟེན་པའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དེ། ས་དང་པོའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། མི་འཐད་དེ། དེ་འདྲའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྩོན་པའི་ཕར་རྩོན་ཐོབ་པའི་ས་དང་པོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སློབ་ལམ་ན་རྩོན་པའི་ཕར་རྩོན་མེད་པའི་ཕྱིར།

有说：“由特别增胜布施波罗蜜多所摄初地智，是初地性相。”

不合理者，以无那般初地智故；应尔，以无获得布施波罗蜜多的初地者故；应尔，以有学道无布施波罗蜜多故。

དེས་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་རྩོན་ཡན་ཚད་ཉམས་ལེན་ལྷག་པར་མ་ཐོབ་ཅིང་། ཕར་རྩོན་བརྩུའི་ནང་ནས་རྩོན་པའི་ཕར་རྩོན་གྱི་ཉམས་ལེན་ལྷག་པར་ཐོབ་པའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དེ། ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་བཞིན་དུ། ས་གཉིས་པ་ནས་ས་བརྩུ་པའི་བར་ལ་ཕར་རྩོན་བརྩུ་སྐྱར་ནས་མཐར་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕར་རྩོན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཆེས་ལྷག་པར་ཟེན་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་ས་བརྩུའི་ཡེ་ཤེས་དེ། ཞེས་རིགས་འགྲེལ།

因此，未得到戒波罗蜜多以上增胜修持³⁰，而得到十波罗蜜多中布施波罗蜜多增胜修持的初地智，为初欢喜地的定义。如是类推二地乃至十地之间，配合十波罗蜜多，最后，由妙智波罗密多极其增胜修持所摄所分十地智，是法云地性相。

ས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་དབྱེ་ན། ས་དང་པོའི་བར་ཚད་མེད་ལམ་དང་། ས་དང་པོའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང་། དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ས་དང་པོའི་མཉམ་གཞན་ཡེ་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད།

庚一、欢喜地，分三：辛一、初地根本智；辛二、初地后得智；辛三、俱非彼二之初地见道。

初者，分三：壬一、初地无间道；壬二、初地解脱道；壬三、俱非彼二之初地根本智。

ཆོས་ཉིད་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ས་དང་པོའི་མཉམ་གཞན་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག་རང་གི་ངོ་སླལ་གྱི་བདེན་འཛིན་གྱི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ས་དང་པོའི་བར་ཚད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། མཐོང་ལམ་བར་ཚད་མེད་ལམ་དང་། སློབ་ལམ་བར་ཚད་མེད་ལམ་གཉིས་

初者，专注等引而住法性的初地根本智，并且作为本份所应断实执的正对治，为初地无间道，分为二种：癸一、见道无间道；癸二、修道无间道。

ས་དང་པོའི་བར་ཚད་མེད་ལམ་གང་ཞིག་ རང་གི་ངོ་སླལ་གྱི་བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་

³⁰ 狮子贤论师认为，“波罗蜜多”，谓到彼岸，因而只有佛才到彼岸，菩萨还没到彼岸，只有到彼岸的修持。应成派认为，到彼岸，有“已到彼岸”与“正在到彼岸”两种，菩萨是正在到彼岸，因而亦有波罗蜜多。

དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་
བཟོད་པ་བརྒྱད་ཡོད། དེ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དོན་གཅིག

初者，是初地无间道，并且作为本份所应断遍计实执的正对治，为初地见道无
间道，分为八忍³¹。此与大乘见道无间道同义。

ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གང་ཞིག རང་གི་ངོ་སླལ་གྱི་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དངོས་
གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ས་དང་པོའི་སྒྲོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་དང་ས་དང་པོའི་སྐད་
ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་ས་དང་པོའི་སྒྲོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དོན་གཅིག

癸二、是初地无间道，并且作为本份所应断俱生实执的正对治，为初地修道无
间道。此与初地最后刹那生起的初地修道无间道同义。

ཚོས་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག རང་དང་མཉམ་གཞག་ཐུན་
གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོ་སླལ་གྱི་སྐྱེབ་པ་སྤངས་པའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དེ། ས་
དང་པོའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ཤེས་པ་བརྒྱད་ཡོད།

壬二、是专注等引而住法性的根本智，并且是断除与自同一座定的无间道本份
所应断障的初地智，为初地解脱道，分有大乘见道八智。

དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་
ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་དང་། གཉིས་སྟོང་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་
མཐོང་ལམ་དང་། ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྤྲུལ་ཡང་སྟོང་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་
ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ས་དང་པོའི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །

壬三、俱非彼二之初地根本智，如专注等引而住人无我的大乘见道；专注等引
而住二空的大乘见道；大乘见道后得智后，复又专注等引住于空性的初地智。

ས་དང་པོའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལས་ལངས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག རང་
རྒྱུད་ལ་ལྷན་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་འབྱུང་བ་དེ། ས་དང་པོའི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད། དེ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་དོན་གཅིག

辛二、从初地解脱道中起定后的大乘谛现观，并且在有此智的补特伽罗内心上
现前生起，为初地后得智。此与大乘见道后得智同义。

མཉམ་རྗེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་
ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་དང་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་
རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཀྱི་
སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་ལྟ་བུའོ། །

³¹ 大乘见道八忍同时生起，同一性，反体为异。大乘见道八智亦然。

辛三、俱非根本、后得二者的大乘见道³²，如大乘见道无间道者内心上的世俗菩提心；其内心上现证人无我的智慧；住于大乘见道后得智中菩萨内心上现证空性的智慧。

སྐྱེ་ཚུལ་ནི། ཚོས་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐེག་ཚེན་གྱི་སྦྱོར་ལམ་ཚོས་མཚོག་ཚེན་པོའི་ཡེ་ཤེས། ཐེག་ཚེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ཐེག་ཚེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྣམས། མཉམ་གཞག་ཐུན་གཅིག་ལ་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་ཐེག་ཚེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། རྣམ་གྲོལ་ལམ་གཉིས་གང་ཅུང་མ་ཡིན་པའི་ས་དང་པོའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་ས་དང་པོའི་སྐྱོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལོ། །

生起情况者：专注等引而住空性的大乘加行道上品世第一法的智慧、大乘见道无间道、大乘见道解脱道三者是在同一座定中生起，随后生起大乘见道后得智，初地无间道、解脱道二者之外的初地根本智，初地修道无间道³³。

དེ་དང་ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་མཉམ་གཞག་ཐུན་གཅིག་ལ་སྐྱེ་བ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ས་གཉིས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང་། བར་ཆད་མེད་ལམ་གང་ཅུང་མ་ཡིན་པའི་ས་གཉིས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་ས་གཉིས་པའི་སྐྱད་ཅིག་ཐ་མའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལོ། །དེས་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་རིགས་འགོའོ། །

此初地修道无间道与二地的解脱道同一座定中生起，随后生起二地后得智，二地解脱道、无间道之外的二地根本智，二地最后刹那的无间道³⁴，其余如是类推例知。

戊二、佛地。

གསུམ་པ་ས་ནས་སར་འཕོ་ཚུལ་ནི། མཉམ་གཞག་ནས་མཉམ་གཞག་ཏུ་འཕོ་བ་ཡིན་ཏེ། བར་ཆད་མེད་ལམ་ནས་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཏུ་འཕོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་དང་པོ་ནས་ས་གཉིས་པར་འཕོ་བའི་ཚོ། ས་དང་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ནས་ས་གཉིས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཏུ་འཕོ། ས་བདུན་པ་ནས་ས་བརྒྱད་པར་འཕོ་བའི་ཚེ་དེ་ལྟར་ཏུ་འཕོ་བའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ས་བརྒྱ་བ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འཕོ་བའི་ཚེ་ན་ཡང་དེ་ལྟར་འཕོ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ས་བརྒྱ་བའི་སྐྱད་ཅིག་ཐ་མར་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡོད། དེ་བཞིན་ཏུ་ས་དགུ་བའི་ཐོག་མར་སྐྱེས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

丁三、从下地至上地的升迁情况，是从等持³⁵转入等持，因为是从无间道转入解脱道故。当从初地升迁到二地时，是从初地无间道升迁到二地解脱道，从第七地

³² 根本位或后得位的不现行之智。

³³ 初地无间道、解脱道二者之外的初地根本智与初地修道无间道，二者同一定中生起，当成为修断上上品粗分的正对治时，即由初地见道转为初地修道无间道，大乘修道即从此算起。初地后得位皆属于见道位。

³⁴ 二地解脱道、无间道之外的二地最后根本智，二地最后刹那的无间道，三地的解脱道，三者同一座定中生起。

³⁵ 等持：定，等住，等引，平等住，根本定。专注等引而住人无我、法无我空性所引生的禅定。

到第八地是这样，从第十地升迁到佛地时亦是这样转入。因此，有在十地（初地到十地）最后刹那生起的无间道，也有在九地（二地到十地）最初生起的解脱道。

བཞི་བ་ལ་པར་བྱིན་ལྷག་ཚུལ་གྱི་བྱང་པར། ཡོན་ཏན་གྱི་གངས་འཕེལ་བའི་བྱང་པར། རྣམ་
སྒྲིབ་གྱི་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་གྱི་བྱང་པར། སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ་གྱི་བྱང་པར། ཡོངས་སྤོང་གི་བྱང་པར་རོ། །

丁四、特点，分五：

戊一、波罗蜜多增胜的差别；戊二、功德数量增长的差别；戊三、受异熟生的差别；戊四、断除所断的差别；戊五、修治的差别。

དང་པོ་ནི། ས་དང་པོའི་སྐྱིན་པའི་པར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཆེས་ལྷག་པར་ཐོབ་པ་ནས་བརྒྱུད་ཉེ།
ས་བརྒྱུ་པར་ཡེ་ཤེས་གྱི་པར་བྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཆེས་ལྷག་པར་ཐོབ་པ་ཡིན་ཅོ། །

初者，初地获得布施波罗蜜多修持增胜，乃至十地获得妙智波罗蜜多³⁶修持增胜。

གཉིས་པ་ནི། ས་དང་པོའི་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་སངས་རྒྱས་བརྒྱུད་ཞལ་མཐོང་བ། དེ་
དག་གིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་ཤེས་པ་ཐོབ་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བརྒྱུར་འགོ་རུས། དེའི་ཞིང་བརྒྱ་
ལྷང་བར་བྱེད་རུས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་གཡོ་བར་བྱེད་རུས། བསྐྱལ་བ་བརྒྱུར་གནས་
རུས། བསྐྱལ་བ་བརྒྱུད་སྤོན་དང་བྱི་མའི་མཐའ་ལ་ཡང་དག་པར་ཡེ་ཤེས་གྱི་གཟིགས་པ་འཇུག་རུས།
ཏྲིང་དེ་འཛིན་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་རུས། ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་འབྱེད་རུས།
སེམས་ཅན་བརྒྱ་སྐྱིན་པར་བྱེད་རུས། རང་གི་ལྷས་བརྒྱུར་སྐྱུལ་རུས། རང་གི་ལྷས་རེ་རེའི་འཁོར་དུ་
བྱང་སེམས་འཕགས་པ་བརྒྱ་བརྒྱས་བསྐྱོར་བ་བྱེད་རུས་པ་ནས་བརྒྱུད་ཉེ། ས་གཉིས་པར་དེ་འདྲ་བའི་
ཡོན་ཏན་སྤོང་ཕྱག་སྟེ་ཚོན་བརྒྱ་གཉིས།

戊二、初地后得智时，一刹那中能见百佛圣颜，能得知百佛加持，往百佛刹，能照明百佛刹，能震动不同的百种世界，能以清净智观照过去未来各百劫，能入不同的百种三摩地，能开启百种不同法门，能成熟百位有情³⁷，能变化百身，于一一身能有百位圣者菩萨眷属围绕，如是十二种功德。二地有千；

ས་གསུམ་པར་འབྲུམ་ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས། ས་བཞི་བར་བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས། ས་ལྔ་བར་བྱེ་བ་སྟོང་
ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས། ས་དྲུག་པར་བྱེ་བ་འབྲུམ་ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས། ས་བདུན་པར་བྱེ་བ་འབྲུམ་ཕྱག་བརྒྱ་
གཉིས། ས་བརྒྱུད་པར་སྟོང་གསུམ་གྱི་རྩལ་སྤྲ་རབ་གྱི་གངས་དང་མཉམ་པའི་སྤེ་ཚོན་བརྒྱ་གཉིས།
ས་དགུ་པར་སྟོང་གསུམ་འབྲུམ་ཕྱག་བརྒྱའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་གྱི་གངས་དང་མཉམ་པའི་ཡོན་ཏན་སྤེ་ཚོན་
བརྒྱ་གཉིས། ས་བརྒྱུ་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བརྒྱུད་དུ་མེད་པའི་ཡང་བརྒྱུད་དུ་མེད་པའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་

³⁶ 十地依次获得布施、净戒、安忍、精进、禅定、般若、方便、愿、力、妙智波罗蜜多修持增胜。

³⁷ 成熟有情；令有情趣入解脱道（闻法入道）。

见、见取见、戒禁取见⁴⁰共十种故。其它类推。

དེ་སྐད་དུ་ཡང་། རྒྱལ་སྤང་ལས། འདིར་ཡང་འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་སློབ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་། འཇིག་ཚོགས་སུ་ལྟ་བ་དང་། ལོག་པར་ལྟ་བ་དང་། མཐར་འཇིག་པར་ལྟ་བ་དང་། ལྟ་བ་མཚོག་ཏུ་འཇིག་པ་དང་། ཚུལ་སྤྲིམས་བརྟུལ་ལྷགས་མཚོག་ཏུ་འཇིག་པ་རྣམས་འདོད་པའི་ཁམས་ན་བདེན་པ་བཞིའི་དབྱེ་པས་བཞི་བརྩུར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

《庄严光明论》⁴¹中亦作是说：“此处亦是在欲界有贪、嗔、慢、无明、疑、萨迦耶见、邪见、边见、见取见、戒禁取见，以四谛差别而成四十种。”

གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་སས་བསྐྱས་ཀྱི་སུམ་ཅུ་ཅ་དུག་གཟུགས་མེད་སས་བསྐྱས་ཀྱི་སུམ་ཅུ་ཅ་དུག་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

辛二、上界地所摄见断烦恼障七十二种⁴²者，分二：

壬一、色界地摄三十六种；壬二、无色界地摄三十六种。

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དེར་གྱུར་པའི་སྤྱད་བསྐྱལ་མཐོང་སྤང་ཉོན་མོངས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་ཆགས། ང་རྒྱལ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ། ཐེ་ཚོམ་ཉོན་མོངས་ཅན། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ། ལོག་པར་ལྟ་བ། མཐར་འཇིག་པར་ལྟ་བ། ལྟ་བ་མཚོག་ཏུ་འཇིག་པ། ཚུལ་སྤྲིམས་དང་བརྟུལ་ལྷགས་མཚོག་ཏུ་འཇིག་པ་སྟེ་དགུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དགུ་དགུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་མེད་ལ་རིགས་འགྲ།

初者，色界地摄苦谛见断烦恼障有贪、慢、染污无明、染污疑、萨迦耶见、邪见、边见、见取见、戒禁取见共九种⁴³。如是后三谛见断烦恼障亦各有九种。

壬二、无色界地以此例知。

དེ་སྐད་དུ་ཡང་རྒྱལ་སྤང་ལས། དེ་བཞིན་དུ། གཟུགས་དང་དབྱུགས་མེད་པའི་ཁམས་སུ་ནི་དེ་དག་བདེན་པ་བཞིའི་མཐོང་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཁོང་སློབ་བརྟུད་བཏོན་ན་བདུན་ཅུ་ཅ་གཉིས་སོ། །སྤྱིར་བཏོན་མས་ན་མཐོང་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་བརྟུ་དང་བརྟུ་གཉིས་སྤང་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

《庄严光明论》中亦作是说：“如是，于色界、无色界，彼等四谛见所断中，去除八嗔，而有七十二种。见所断烦恼，总共有百一十二种。”

ཅ་རྟགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་སྤང་དུ་གྱུར་པའི་ཤེས་སྐྱིབ་བརྟུ་དང་བརྟུ་ཡོད་དེ། དེར་གྱུར་པའི་འདོད་པའི་སས་བསྐྱས་ཀྱི་མཐོང་སྤང་ཤེས་སྐྱིབ་སུམ་ཅུ་ཅ་དུག་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སུམ་ཅུ་ཅ་དུག་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

⁴⁰ 十种根本烦恼中的五钝使、五利使。
⁴¹ 狮子贤论师配合般若八千颂而作的《现观庄严论》释，又称大疏；《显明义疏》又称小疏。
⁴² 其中贪、嗔、慢、染污无明、萨迦耶见、边见有遍计、俱生两种；其它四种，唯是遍计。上界所摄烦恼皆是无记。
⁴³ 上界无嗔。

庚二、大乘见断（遍计）所知障有一百零八种，分二：

辛一、欲界地所摄见断所知障三十六种；辛二、色界、无色界各摄三十六种。

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་མཐོང་སྣང་ཤེས་སྒྲིབ་ཚྭ་པ་གཟུང་ཉོག་དགུ། འཇུག་པ་གཟུང་ཉོག་དགུ། རྣམ་འཛིན་ཉོག་པ་དགུ། བཏགས་འཛིན་ཉོག་པ་དགུ། རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་རྣམས་རིགས་འགྲོའོ། །

初成立者，以有欲界地所摄见断所知障趣入所取九分别、遮退所取九分别、实有能取九分别（或执实有九分别）、假有能取九分别（或执假有九分别）⁴⁴故。

辛二、上二界以此例知。

གཉིས་པ་ནི། སྒོམ་སྣང་ལ། ཉོན་སྒྲིབ་དང་ཤེས་སྒྲིབ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་བརྩུ་དུག་ཡོད་དེ། ས་དང་པའི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་དོ་སྐལ་གྱི་སྣང་བྱུར་གྱུར་པའི་སྒོམ་སྣང་ཉོན་མོངས་དེ་ལ་འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་དུག། གོང་མའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་བརྩུ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

己二、修道所断，分二：庚一、修断烦恼障；庚二、修断所知障。

初者，修断烦恼障有十六种⁴⁵者，以有初地修道无间道本份所应断除的修断烦恼：1、欲界地所摄六种烦恼；2、上二界地所摄十种故。

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་སྣང་དུ་གྱུར་པའི་འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་འདོད་ཆགས། ཞེ་སྣང་། ད་རྒྱལ། མ་རིག་པ། འཇིག་ཚོགས་སུ་ཉླ་བ། མཐར་འཛིན་པར་ཉླ་བ་སྟེ་དུག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། དེར་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་ལྷ། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་འདོད་ཆགས། ད་རྒྱལ། མ་རིག་པ། འཇིག་ཚོགས་སུ་ཉླ་བ། མཐར་འཛིན་པར་ཉླ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་རིགས་འགྲོའོ། །

初成立者，以有大乘修断欲界地所摄贪、嗔、慢、无明、萨迦耶见、边见共六种故；次成立者，以有①色界地所摄五种、②无色界地所摄五种故。初成立者，以有色界地所摄贪、慢、无明、萨迦耶见、边见故。次者类推。

དེ་སྐད་དུ་ཡང་རྒྱན་སྣང་ལས། དེ་བས་ན་ས་དང་པོའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་མཐོང་པའི་ལམ་ཡིན་ཅོ། དེ་ལས་གཞན་པ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་ནས་རྗེ་རྗེ་ལྷ་བྱུར་བཅོམ་པའི་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་གང་ལས་དེ་མ་ཐག་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཀུན་དུ་འོད་ཐོབ་པའི་བར་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་མཚོག་གི་དོན་ལ་སོགས་པར་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སོ་སོར་ཉོགས་པའི་ཕྱིར་སྒོམ་པའི་ལམ་ཡིན་པར་

⁴⁴ 对于境的不同，执为谛实有的颠倒分别，从境上分有二种：谓所取分别与能取分别。所取分别中又分二种：依大乘道果等九种境立为趣入所取九分别，依小乘道果等九种境立为遮退所取九分别；能取分别中又分二种：依实有补特伽罗九种境立为实有能取九分别，依假有士夫九种境立为假有能取九分别。实有能取分别之中，“能取”有境，以“实有”为所缘；复以“实有能取”有境，作为所缘，生起分别。大乘加行道时，则是依苦集的杂染所取九分别、依灭道的清净所取九分别。实有能取九分别、假有能取九分别。

⁴⁵ 此十六种烦恼，在声闻修道之中，复分为八十一品而断。三界九地，每一地分为九品。九地谓欲界地、四种色界地、四种无色界地，谓：五趣杂居地、离生喜乐地、定生喜乐地、离喜妙乐地、舍念清净地、空无边处、识无边处、无所有处、非想非非想处。

བཤད་དོ།

如是亦如《庄严光明论》中说：“是故，初地第一刹那（前阶段）是见道，其后从第二刹那（后阶段）等，乃至金刚喻定无间道，从此当下证得普光佛地之间，此等一切各各证悟最胜义等法界，故说是修道。

དེ་ལ་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་བར་ཕྱིན་ཅི་རིགས་པར་རིམ་གྱིས་སྤོང་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་།
ཞེ་སྤང་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། མཐར་འཇིག་པར་ལྟ་བ་སྟེ།
འདོད་པར་སྤོང་བ་དུག་གོ། །དེ་དག་ཉིད་ལས་ཞེ་སྤང་བཏོན་ནས་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པར་
སྤོང་བ་བར་ཡིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

其中亦相应地次第断除十六种烦恼。谓欲界行六种烦恼：贪、嗔、慢、无明、疑、萨迦耶见、边见。去其中之嗔，色界、无色界行共十种烦恼。”

གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། མཐོང་བ་དང་སྐྱོམ་པའི་ལམ་ལ་ཡོངས་སུ་སྤོང་བའི་ཚོས་ཀྱི་དབྱེ་བས་རབ་ཏུ་
དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་ས་བརྒྱུ་རྣམ་པར་བཞག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

庚二、如（《庄严光明论》）说：“见道、修道，由修治法的分类，立有欢喜等十地。”

ཐེག་ཚེན་གྱི་སྐྱོམ་སྤང་དུ་གྱུར་པའི་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཡོད་དེ། དེར་གྱུར་པའི་འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་
སྐྱོམ་སྤང་ཤེས་སྐྱིབ་སུམ་ཅུ་ཅ་དུག དེར་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་སོ་དུག དེར་གྱུར་
པའི་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་སོ་དུག་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

大乘修断所知障有一百零八种者，以有欲界地所摄修断所知障三十六种、如是色界地所摄三十六种、如是无色界地所摄三十六种故。

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་སྐྱོམ་སྤང་ཤེས་སྐྱིབ་འཇུག་པ་གཟུང་ཉོག་དགུ ལྷོག་པ་
གཟུང་ཉོག་དགུ རྩིས་འཇིག་ཉོག་པ་དགུ བཏགས་འཇིག་ཉོག་པ་དགུ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དེས་གཞན་རྣམས་ལ་རིགས་འགྲེ།

初成立者，以有欲界地所摄修断所知障趣入所取九分别、遮退所取九分别、实有能取九分别、假有能取九分别故。其它例知。

ལྷ་བ་ནི། རང་གང་ལ་ལྷན་པའི་ས་དེའི་སྐྱོན་སེལ་པར་བྱེད་ཅིང་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་
ཏན་དེ། སའི་ཡོངས་སྤོང་གི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན་དགུ་ཡོད། ས་དང་པོའི་སྐྱོན་སེལ་པར་བྱེད་ཅིང་།
ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ས་དང་པོའི་ཡོན་ཏན་དེ། ས་དང་པོའི་ཡོངས་སྤོང་གི་མཚན་ཉིད།
དེས་གཞན་རྣམས་ལ་རིགས་འགྲེ།

戊五、修治的差别，能祛除自所在地的过失，令圆满该地功德，如此的功德，即地修治的定义，分有九类。祛除初地的过失，圆满初地功德的初地功德，即初地修治的定义。

ས་བརྒྱུ་ལ་ཡོངས་སྤོང་གི་གངས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡོད་དེ། ས་དང་པོ་ལ་ཡོངས་སྤོང་བརྟུ གཉིས་པ་ལ་

བརྒྱད། གསུམ་པ་ལ་ལྔ། བཞི་བ་དང་ལྔ་པ་ལ་བཅུ་བཅུ། ལྷག་པ་ལ་བཅུ་གཉིས། བདུན་པ་ལ་ཉི་ཤུ།
བརྒྱད་པ་ལ་བརྒྱད། དགུ་པ་ལ་བཅུ་གཉིས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

十地有修治数量的差别者，以初地有十种修治⁴⁶；二地有八⁴⁷；三地有五⁴⁸；四地⁴⁹、五地⁵⁰各有十；六地有十二⁵¹；七地有二十⁵²；八地有八⁵³；九地有十二种⁵⁴修治

འོ་ན། ས་བཅུ་བའི་ཡོངས་སྤྱོད་མེད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། ས་བཅུ་བའི་སྐྱོན་སེལ་བར་བྱེད་
ཅིང་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ས་བཅུ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་པའི་བྱིར། སྐབས་འདིར་ས་བཅུ་བའི་
ཡོངས་སྤྱོད་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་དགུའི་ཡོངས་སྤྱོད་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་
ཤུགས་ལ་བཅུ་བའི་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་བྱས་པའི་བྱིར།

问：那么！是否无第十地的修治呢？
非也！以有能除十地过失、令圆满十地功德的十地之智故。

此阶段未直接开示第十地修治的理由者，以由直接开示前九地修治，即能间接通达第十地修治故。

འོ་ན། ས་བཅུའི་ཡོངས་སྤྱོད་རྣམས་ལྲར་མ་ཐོབ་བའི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་བྱིར་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་ཡིན་
ནམ། ཐོབ་ཟེན་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་ཡིན། ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་མ་ཐོབ་པའི་བྱིར། ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་ཡིན་ཏེ།
དཔེར་ན། ལྷ་འདྲེན་པའི་ཡུར་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་ཐོབ་ཟེན་སྤྱོད་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན།
ཁང་བབ་བྱི་དོར་བྱེད་པ་བཞིན། ཞེས་ཟེར་ན། དང་པོ་མི་མཐད་དེ། ས་དང་པོའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ན།
ས་དང་པོའི་དུས་སུ་ཡོད་དགོས་པའི་བྱིར།

问：那么！此诸十地修治，是为了获得昔未曾得的功德而修治，抑或修治已得之德？

有说：“为了未得之德而修治，譬如引水之渠。”

另有说：“修治已得之德，譬如清扫精舍。”

初说不合理者，以若是初地功德，必须于初地时有故。

ལྔ་བ་ལ། ས་སྤྱིའི་ངེས་ཚིག་དང་། ས་སོ་སོའི་ངེས་ཚིག་གཉིས་ལས།

丁五、依名释义，分二：

⁴⁶ 全修治十种，初地得成就，净胜意二利，诸有情平等，全施能依止，乐正法所缘，心常欲出家，于佛身欢喜，阐教破骄诚，爱乐此十法，自性无所缘，修治地应知。

⁴⁷ 戒报恩修忍，乐善不舍悲，敬有德及师，八者施等勤。

⁴⁸ 多闻无厌足，法施兼无染，广修自佛刹，轮回二无生，所作有惭愧，五染体性五。

⁴⁹ 净少欲知足，依止杜多行，学处全无舍，了悟诸欲性，顺灭诸物舍，无滞没执见。

⁵⁰ 远居及他家，家执聚落住，离自赞毁他，不善业道十，增上慢颠倒，劣慧烦恼忍，此十种能断，第五地正得。

⁵¹ 施戒忍精进，定慧悉圆满，远离声缘乐，无缘怖心断，乞求不厌足，诸物舍无忧，求者骄诤断，正得第六地。

⁵² 执我及有情，命士夫断常，……此诸体自性，即所宣二十。

⁵³ 遍知有情心，游戏诸通智，见佛刹严净，事佛观如实，知有情诸根，佛刹净幻住，随随意摄取，由此八种说。

⁵⁴ 圆满无边愿，知天等类音，无碍辩如流，入胎出家氏，种姓皆尊贵，眷属生身等，出家坐菩提，功德悉圆具。

⁵⁵ 详见《现观庄严论》第一品，一切相智品资粮正行。

戊一、地总的释义；戊二、地各自的释义。

དང་པོ་ནི། སའི་སྐད་དོད་དུ་རྒྱ་མི་ཞེས་པ་འབྱུང་ལ། དེས་ཚིག་བསྐྱེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཐེག་ཚེན་གྱི་མཐོང་ལམ་སོགས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གདུལ་བྱ་འབྱུང་པོ་དཔག་དུ་མེད་པའི་སྐྱེབ་གཉིས་ཀྱི་འཛིགས་པ་མེད་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལྡེ་རྒྱན་ལས། །འབྱུང་པོ་དཔག་མེད་འཛིགས་མེད་ཕྱིར། །དཔག་དུ་མེད་པ་དེ་དག་ལ། བྱི་བྱིར་གོང་དུ་འགོ་ལྔ་ཕྱིར། །དེ་དག་ཉིད་ནི་སར་འདོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

初者，“地”对应的梵语是“步弥耶”。就依名释义而言，大乘见道等之所以被称为地者，以能作无量化机众生的依止处，远离二障⁵⁶的怖畏，并辗转增长功德故。

《大乘庄严经论》说：“无量众无畏，复于彼无量，后后转增故，许彼等为地。”

གཉིས་པ་ནི། ས་དང་པོ་ལ། རབ་དུ་དགའ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་དང་པོ་ནས་རྗོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་ལ་ཉེ་བ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་འགྲུབ་བར་མཐོང་བ་ན། དགའ་བ་བྱུང་པར་ཅན་སྐྱེ་བས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ལས། བྱང་རྒྱལ་ལ་ཉེ་བ་དང་། །སེམས་ཅན་དོན་གྲུབ་མཐོང་བ་ལ། །རབ་དུ་དགའ་བ་སྐྱེ་འགྲུར་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་རབ་དགའ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

戊二、分十种：

己一、初地称“欢喜”者，因为由得初地，看到自己接近菩提，并能利益有情，从而生起殊胜欢喜。

如《大乘庄严经论》中说：

“由见近菩提，及办众生利，
生起胜欢喜，故称欢喜地。”⁵⁷

ས་གཉིས་པ་ལ་དྲི་མ་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་གཉིས་པ་ནས་འཆལ་པའི་ཚུལ་སྤྲོམས་དང་ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྩོལ་པའི་དྲི་མ་དང་བྲལ་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འཆལ་ཚུལ་རྩོལ་བའི་དྲི་བྲལ་ཕྱིར། དྲི་མ་མེད་པའི་ས་ཞེས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

己二、二地称“离垢”者，因为得到二地时，能够永离犯戒垢及小乘作意功用垢。

如《大乘庄严经论》中说：

“离犯离异心，是名离垢地。”⁵⁸

⁵⁶ 二障：烦恼障与所知障。

⁵⁷ 古译《大乘庄严经论》中说：“见真见利物，此处得欢喜”者，菩萨于初地中，一见真如，谓见自利，昔曾未见，今时始见，去菩提近故。二见利物，谓见利他，一刹那能成熟百众生故。由此二见，起胜欢喜，故名欢喜地。

⁵⁸ 汉译《大乘庄严经论》中说：“出犯出异心，是名离垢地”者，菩萨于二地中出二种垢：一出犯戒垢，二出起异乘

ས་གསུམ་པ་ལ་འོད་བྱེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་གསུམ་པ་ནས་ལྷན་སྐྱོད་ལ་ཡང་མི་
ལྷ་བར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ལྷ་གི་ཚོས་འཚོལ་བ་ལ་འབད་ཅིང་གདུལ་བྱ་གཞན་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་སྤང་
བས་ཚོས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། དེ་ཉིད་ལས། ཚོས་ཀྱི་སྤང་བ་ཚེན་པོ་
ནི། བྱེད་པའི་བྱིར་ན་འོད་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

己三、三地名“发光”者，当登三地后，自己能够不顾身命，亦会精勤寻求教法，并以正法光明满足慰藉其他有情。如其中说：

“由发法光明，故名发光地。”⁵⁹

ས་བཞི་བ་ལ་འོད་འཕྲོ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་བཞི་བར་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་
མཐུན་པའི་ཚོས་དང་ལྡན་པའི་སྣོ་ནས་རང་གི་དོ་སྤུལ་གྱི་སྤྱིབ་གཉིས་སྟེན་པར་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
འོད་མེ་ལྟར་འཕྲོ་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། དེ་ཉིད་ལས། འདྲིའི་བྱང་ཚུབ་
ཕྱོགས་མཐུན་ཚོས། །རབ་ཏུ་སྟེན་བྱེད་འོད་ལྟ་བུ། །དེ་དང་ལྡན་བྱིར་ས་དེ་ནི། །གཉིས་པོ་སྟེན་པས་འོད་
འཕྲོ་ཅན། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

己四、四地名“焰慧”者，由四地中具备顺菩提分法（即三十七菩提分法），能发智慧火焰，焚烧本份应断（烦恼、所知）二障材薪。如其中说：

“顺菩提分法，如火焰炽燃，

焚烧二障薪，故名焰慧地。”⁶⁰

ས་ལྔ་པ་ལ་སྤྱང་དཀའ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་སློན་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་
བྱེད་པའི་ཚོགས་གདུལ་བྱའི་ལོག་སྐྱབ་བཟོད་པར་དཀའ་བ་དེ་ལ་སྣོ་ལྡན་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་
ས་བཞི་བ་མན་ཚད་ཀྱི་སྤྱང་དཀའ་བ་ཡིན་པ་ལ་ས་ལྔ་པ་འདྲིའི་དེ་སྤྱང་རྣམས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་
ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། དེ་ཉིད་ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སློན་བྱེད་ཅིང་། །རང་གི་སེམས་ཀྱང་
བསྤང་པའི་བྱིར། །སྣོ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱང་དཀའ་བ། །དེ་བྱིར་སྤྱང་དཀའ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་བྱིར།

己五、五地名“难胜”者，劝化成熟有情，心无烦难，及所化有情不从教化、反行邪行时，心无恼难，对此二者，四地以下具慧菩萨难行彼事，而五地能退此二难。如其中说：

“成熟诸有情，亦善护自心，

诸具慧难胜，故名难胜地。”⁶¹

心垢。由出二垢，故名离垢地。

⁵⁹ 汉译《大乘庄严经论》中说：如《十地经》说：“我等应得应净一切种智，故勤精进。”“求法持法力，作明故名明”者，菩萨于三地中得三昧自在力，于无量佛法能求能持，得大法明，为他作明，由能以法自明、明他，故名明地。

⁶⁰ “惑障智障薪，能烧是焰慧”者，菩萨四地中以菩提分慧为焰自性，以惑智二障为薪自性，此地菩萨能起慧焰，烧二障薪，故名焰慧地。

⁶¹ “难退有二种，能退故难胜”者，菩萨于五地中有二种难：一劝化众心无烦难，二众生不从化心无恼难。此地菩萨能退二难，于难得胜，故名难胜地。

ས་དྲུག་པ་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཉེན་འབྲེལ་ལྷགས་འབྱུང་དུ་
 སྒྲོམ་པའི་འཁོར་པ་ལས་ཕྱོག་པ་མངོན་གྱུར། ཉེན་འབྲེལ་ལྷགས་ཕྱོག་དུ་སྒྲོམ་པའི་ཐུང་འདས་ལ་
 མངོན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ལས། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་བརྟེན་
 བས། །འཁོར་བ་དང་ནི་ཐུང་འདས། །གཉིས་འདིར་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། །མངོན་དུ་གྱུར་པའི་
 ས་ཞེས་བཤད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། །

己六、六地名“现前”者，由顺修流转缘起，厌背生死现前，由逆修还灭缘起，趣向涅槃现前。如其中说：

“由依般若度，轮回及涅槃，
 于二者现前，故名现前地。”⁶²

ས་བདུན་པ་ལ་རིང་དུ་སོང་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ལམ་རིང་དུ་བསྒྲོམ་པ་ལ་བརྟེན་
 བས་མཚན་བཅས་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་ལམ་མཐར་ཐུག་པ་དང་། བསྐྱོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་གཉིས་འབྲེལ་
 པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ལས། བསྐྱོད་གཅིག་ལམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །
 རིང་དུ་སོང་བའི་སར་འདོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། །

己七、七地名“远行”者，由（二大阿僧祇劫）久修圣道，有相有功用究竟道⁶³与纯一净道⁶⁴连接起来⁶⁵，如其中说：

“邻接一净道，故名远行地。”⁶⁶

ས་བརྒྱད་པ་ལ་མི་གཡོ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་བརྒྱད་པར་མཚན་མ་དང་བཅས་
 པའི་འདུ་ཤེས་དང་མཚན་མེད་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་མི་གཡོ་བ་དེ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་
 གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་མི་གཡོའི་ཕྱིར། །མི་གཡོ་ས་ཞེས་ངེས་པར་
 བརྗོད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། །

己八、八地名“不动”者，在八地有相想及无相有功用想⁶⁷二者不能动摇，即不复存在二想，故作是说。如其中说：

“二想不能动，故名不动地。”⁶⁸

⁶² “不住二法观，恒现名现前”者，菩萨于六地中依般若力，能不住生死、涅槃二法，如此观慧恒现在前，故名现前地。
⁶³ 有相有功用究竟道：如经云，七地如两国间的缓冲地带，以前是有相行、有相与无相间杂行、无相有功用行，以后纯是无相有功用行，七地到了这一边际，是故，称之为有相有功用究竟道。
⁶⁴ 纯一净道：无相无功用道，三世诸佛共行之道。
⁶⁵ 有相，谓实执现行。利根菩萨在加行道位能断实执现行；中根在见道位；钝根在七地断。
⁶⁶ “离道邻一道（生死涅槃一体），远去名远行”者，菩萨于七地中近一乘道（无相道），故名远去。问：谁是远去？答：功用方便究竟，此远能去。由此远去，故名远行地。
⁶⁷ 初地以来，智证空性是无相的，但出了深观后，在后得时，还是有相现前，对于诸境，现似有谛实性——戏论相，至五地时，方能在现见诸法时，离去戏论相，达到无相行，极为难得；至第六地时，依般若力，对于流转、还灭戏论相，多住于无相行，而有相行少，如此观慧恒现在前，但还不能完全脱离流转还灭相，入灭尽定时，皆要先构造一真如影像作前方便，方能入定；第七地时，始完全是无相行，但不免有微细功用，故名无相有功用行，欲入在第六地所得的灭尽定，于散乱心，次一刹那，即能直入，总之，刹那刹那能入能起灭尽定；第八地无相行不待功用，任运能入灭尽定，故名无相无功用行。入灭尽定者，谓入真如实际，说真如名灭，此中息灭一切戏论故。
⁶⁸ “相想无相想，动无不动地”者，菩萨于八地中有相想及无相有功用想，二想俱不能动。由无此动故，故名不动地。

ས་དགུ་བ་ལ་ལེགས་པའི་སྒོ་གྲོས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པའི་
སྒོ་གྲོས་ཞེས་བརྗོད་པའི་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཉིད་ལས།
སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་སྒོ་བཟང་། །ས་དེ་ལེགས་པའི་སྒོ་གྲོས་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

己九、九地名“善慧”者，此地由得到法、义、辞、辩四种无碍解⁶⁹之忍故。如其中说：

“无碍解贤慧，地有善慧名。”⁷⁰

ས་བརྒྱུ་བ་ལ་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རྣམ་མཁའ་ལ་ཆར་སྒྲིན་འབྲིགས་ཏེ།
ཆར་བབས་ནས་འཛིག་རྟེན་པའི་ལོ་རྟོག་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ལྟར་བྱང་སེམས་ས་བརྒྱུ་བ་བའི་ཤེས་རྒྱུད་
རྣམ་མཁའ་དང་འདྲ་བ་ལ་གཟུངས་དང་ཉིང་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིན་འབྲིགས་ནས་ཚོས་
ཀྱི་ཆར་ཕབ་སྟེ། གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་དགོ་བའི་ལོ་རྟོག་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་
མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཉིད་ལས། སྒྲིན་བཞིན་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་མཁའ་ཚོས། །ཁྱབ་པའི་
ཕྱིར་ན་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

己十、十地名“法云”者，犹如虚空遍布密云，降下甘霖，滋长万物般，此地菩萨内心犹如虚空，漫布三昧门及陀罗尼门等法云，雨大法雨，圆满滋长化机心中的善根稼禾，而作是说。如其中说：

“二门如云遍，雨法名法云”。⁷¹

དོན་བསྐྱེད་ལམ་ལུགས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་ཚོས་ཅན། བྱུང་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་
དེ། རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ལོན་ཏན་དུ་མའི་རྟེན་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་
ཕྱིར།

乙三、词义：

概而言之：诸入道现观有法，有于汝称为“地”的理由者，由作自果无量功德的所依处，而作是说故。

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། སྐྱབ་བཤད་པ། སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་པ་དང་
རྣམ་པ་ལ།

甲二、道的安立，分五：乙一、定义；乙二、分类；乙三、异名；乙四、释名；乙五、生起情况。

⁶⁹ 四无碍解：法无碍解者，谓于一一法门之名相，通达无碍；义无碍解者，谓于诸法无量差别，了知无碍；辞无碍解者，谓于诸国士，天龙等趣一切语音言辞，通达无碍；辩无碍解，谓善开析诸法因果作用，词义相续，不紊不竭。
⁷⁰ “四辩智力巧，说善称善慧”者，菩萨于九地中四无碍慧，最为殊胜，于一刹那顷三千世界所有人天异类、异音、异义、异问，此地菩萨能以一音普答众问，遍断众疑，由此说善，故名善慧地。
⁷¹ “二门如云遍，雨法名法云”者，菩萨于十地中，由三昧门及陀罗尼门，摄一切闻熏习因，遍满阿梨耶识（阿赖耶识）中，譬如浮云遍满虚空，能以此闻熏习云，于一刹那，于一相，于一好，于一毛孔，雨无量无边法雨，充足一切可化众生，由能如云雨法，故名法云地。

དང་པོ་ནི། དེས་འབྲུང་གི་བསམ་པ་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པས་ཟེན་པའི་མཐུན་པ་དེ། ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད།

初者，无伪出离心所摄之智，是道⁷²的定义。

གཉིས་པ་ཡུལ་གྱི་སློབ་ནས་དབྱེ་ན། ཚོགས་ལམ་སོགས་ལྔ་ཡོད། གནས་སྐབས་གྱི་སློབ་ནས་དབྱེ་ན།
མཉམ་རྗེས་གཉིས་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ལམ་དང་གསུམ། ཉེན་གྱི་སློབ་ནས་དབྱེ་ན་ཉན་ཐོས་
སོགས་གསུམ་ཚོས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཚོགས་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་ཉན་རང་ཐེག་ཆེན་སོགས་གྱི་
ཚོགས་ལམ་དང་གསུམ་ཡོད།

乙二、分三：

丙一、从境方面，分资粮道等五种；

丙二、从时段方面，分三：根本、后得、俱非彼二之道；

丙三、从所依方面，分声闻等三。

初者，分五：丁一、资粮道；丁二、加行道；丁三、见道；丁四、修道；丁五、无学道。

初者，法现观为资粮道的定义，分三：1、声闻资粮道；2、独觉资粮道；3、大乘资粮道。

ཉན་ཐོས་གྱི་ཚོས་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་གྱི་ཚོགས་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་རྒྱུ་འབྲེང་ཆེན་པོ་
གསུམ་ཡོད། དེར་གྱུར་པའི་མངོན་རྟོགས་རྗེས་དཔག་དབྱུང་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད། དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་
ཚོགས་ལམ་པའི་རྒྱུ་གྱི་མངོན་ཤེས་དང་པོ་ལྔ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། དེའི་རྒྱུ་གྱི་རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་སློབ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། དེའི་རྒྱུ་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་
མེད་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །

1、声闻法现观为声闻资粮道，分上中下三品，每一品复有现量、比量、已决智⁷³三种，初者、如声闻资粮道者心续中的前五神通⁷⁴；第二、如其心续中依靠正因，最新通达人无我之智；第三、如其心续中决定人无我的决定智。

དེས་རང་རྒྱལ་ཚོགས་ལམ་ལ་ཡང་རིགས་འགྲེལ། །ལྷན་པར་ནི་རང་རྒྱལ་ཚོགས་ལམ་གྱི་རྒྱུ་གྱི་གཉིས་
སྟོང་རྟོགས་པའི་སློབ་དང་། གཉིས་སྟོང་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུ།

2、独觉资粮道，亦由此类推。其中差别者，如独觉资粮道者心续中的通达二空之智、决定二空的决定智。

དེས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་ལ་ཡང་རིགས་འགྲེལ། །ལྷན་པར་ནི་བདག་མེད་གྱི་ཚབ་ལ་སྟོང་ཉིད་སྐྱུར།

3、大乘资粮道，亦由此类推，其中差别者，“人无我”换成“空性”。

⁷² 解脱道、道、正智、妙智、现观、母、乘，七者一义异名。
⁷³ 现量：量之一种。无分别、不错乱、新生的正确心识。如第一刹那见瓶的根现识；第一刹那神通。比量：二量之一。依清
净的因，对隐蔽事物，新生起的正确耽著识，分三：事势比量、极成比量、信许比量。已决智、再决智：对于已经了知的事
物，重行了知的心识。如见瓶根现识的第二刹那。五根现识与自证分，除佛之外，皆非道。意现识为道者，如五神通，凡夫
位亦有。瑜伽现识，只有圣者才有。
⁷⁴ 漏尽通只有阿罗汉才具有。五神通皆属于意现识。当证得阿罗汉时，前五神通皆转成漏尽通。加行道位的五通体性皆是加
行道。

དོན་མངོན་རྟོགས་སྐྱེར་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱེར་ལམ་སོགས་གསུམ་ཡོད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་དོན་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱེར་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། རྟོག་སོགས་བཞི་ཡོད། དང་པོ་གསུམ་ལ་ཚུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད། ཆོས་མཚན་ལ་དེ་མེད་དེ། དེ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མཚོན་ལས། དེ་ནི་སྐད་ཅིག་གཅིག་དེ་བཞིན། །ཆོས་མཚན་ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཡང་དབྱེ་ན། མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་དབྱུང་ཤེས་དང་གསུམ། མཚན་གཞི་ནི་གོང་དང་འབྲ། དེས་རང་རྒྱལ་ལ་ཡང་རིགས་འགྲེལ། །ཁྱད་པར་གོང་དང་འབྲ།

丁二、义现观为加行道，分声闻加行道等三种。

声闻义现观为声闻加行道的定义，分暖、顶、忍、世第一法四种，前三种各有上中下三品，世第一法不分上中下三品，因为它仅是时边际刹那。应尔，以《俱舍》中说：“一行一刹那，世第一亦然。”

又复，分类有现量、比量、已决智三种，举例如前。

以此类推独觉加行道。差别与前相同。

ཐེག་ཆེན་གྱི་དོན་མངོན་རྟོགས། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱེར་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། རྟོག་སོགས་བཞི་ཡོད། དེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཚུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་སྟེ་བརྩ་གཉིས་ཡོད། ཡང་དེར་རྒྱུར་པའི་མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་དབྱུང་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད། མཚན་གཞི་སྤར་བཞིན་ཅོ། །

大乘义现观为大乘加行道的定义，分暖、顶、忍、世第一法四种，每一种分上、中、下三品，共十二品。亦有现量（如五神通）、比量（如依正因初证空性之心）、已决智（谓如五神通第二刹那等与初证空慧的第二刹那等）三种，举例如前。

བདེན་པ་མངོན་རྟོགས། མཐོང་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སོགས་གསུམ་ཡོད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་སོགས་བཤད་ཟེན།

丁三、谛现观⁷⁵为见道的定义，分三：戊一、声闻见道；戊二、独觉见道；戊三、大乘见道。

初者，声闻谛现观为声闻见道的定义，分类已说。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གང་ཞིག་རང་གི་ངོ་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱུར་གྱི་པའི་འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་མཐོང་སྤང་གི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཆོས་བཟོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

既是声闻见道无间道，又作苦见断烦恼障的正对治，这种苦见断烦恼障为本份所应断的欲地所摄，为声闻见道苦法忍的定义；

དེ་གང་ཞིག་གོང་མའི་སས་བསྐྱུས་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་མཐོང་སྤང་ཉོན་སྐྱེབ་ཀྱི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྐྱུག་བསྐྱལ་རྗེས་བཟོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེས་གཞན་རྣམས་ལ་རིགས་འགྲེལ། །

既是声闻见道无间道，又作苦见断烦恼障的正对治，这种苦见断烦恼障为本份

⁷⁵ 谛现观，对于声闻、独觉、菩萨而言，分别是指人无我、二空、空性。

所应断的上二界地所摄，为声闻见道苦类忍的定义。集、灭、道谛，以此类推。ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱད་གཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་དེ། སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་པའི་རྒྱུ་ལྷགས་ལྷགས་པའི་རྒྱུ་ལ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་དེ། སྤང་བྱ་རིམ་གྱིས་པའི་རྒྱུ་ལ་དེ་ལྟར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ན་དཔྱོད། དེས་རང་སངས་རྒྱས་ལ་རིགས་འགྲོའོ། །

有同时生起声闻见道八忍者，以于顿断所断的预流向⁷⁶心续中生起故。有次第生起声闻见道八忍者，以渐断所断者心续中如是生起故。当作观察！

戊二、如是独觉，以此例知⁷⁷。

ཐེག་ཆེན་གྱི་བདེན་པ་མངོན་ཏྟོགས། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་བཤད་ཟིན།

戊三、大乘谛现观，为大乘见道的定义，分类已说。

རྗེས་ལ་མངོན་ཏྟོགས། སྒོམ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་སོགས་གསུམ་ཡོད།

丁四、随现观为修道的定义，分三：戊一、声闻修道；戊二、独觉修道；戊三、大乘修道。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྗེས་ལ་མངོན་ཏྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། མཉམ་རྗེས་གཉིས་དང་། དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་དང་གསུམ་ཡོད།

初者，声闻随现观，为声闻修道的定义，分三：己一、根本智；己二、后得智；己三、俱非彼二之声闻修道。

རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྗེས་ལ་མངོན་ཏྟོགས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མཉམ་གཞུག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། རྣམ་གྲོལ་ལམ་དང་། དེ་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་མཉམ་གཞུག་ཡེ་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྗེས་ལ་མངོན་ཏྟོགས་གང་ཞིག་རང་གི་ངོ་སྤེལ་གྱི་སྤང་བྱར་གྱུར་པའི་སྒོམ་སྤང་ཉན་སྐྱེབ་གྱི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་ལྷུང་དུ་འཛིན་ལམ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོའི་བར་དགུ་ཡོད།

初者，专注等引而住自境无我的声闻随现观，为声闻修道根本智的定义，分三：

庚一、声闻修道无间道。既是专注等引而住人无我的声闻随现观，复是本份所应断修断烦恼障的正对治，为声闻修道无间道的定义，分有九品，从声闻修道无间道下下品乃至上上品。⁷⁸

རང་གི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་རང་དང་མཉམ་གཞུག་ཐུན་གཅིག་ལ་སྐྱེས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒོམ་ལམ་

⁷⁶ 预流向：《集论》，预流向为补特伽罗之住于顺抉择分与见道心前十五刹那中者。无著菩萨从加行道安立预流向，是就一座上不间断生起世第一法加行道、见道而言。一切有部认为，八向果定为圣者，因此预流向最初从苦法忍安立。

⁷⁷ 独觉无顿断者，因为独觉百劫集资资粮，在证得独觉的当生，已得第四禅，依第四禅见道证真。

⁷⁸ 声闻修道顿断者，是同时顿断三界九地中的每一地的上上品共九类烦恼，乃至每一地下下品共九类烦恼，共有九种修道无间道；若是渐断，则需八十一一种修道无间道。渐断者可依三界之身证阿罗汉，顿断者依欲界身证阿罗汉。无余涅槃之后，皆往生净土。

བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོ་སྤེལ་གྱི་སྤྱི་བ་པ་ལས་གོལ་པའི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། ཉན་ཐོས་གྱི་སློམ་ལམ་རྣམ་གོལ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས་གྱི་སློམ་ལམ་རྣམ་གོལ་ལམ་རྒྱུ་དུའི་རྒྱུ་དུ་ནས་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོའི་བར་དགུ་ཡོད། དེས་རང་སངས་རྒྱས་ལ་རིགས་འགྲོའོ། །

庚二、声闻修道解脱道：

从自近取因且同一定而生的声闻修道无间道本份所应断的障碍中解脱出来，专注等引而住无我的声闻随现观，为声闻修道解脱道的定义，分有声闻修道解脱道下下品乃至上上品共九品。

庚三、俱非彼二之声闻修道根本智。

戊二、独觉修道以此类推。

ཐེག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། ཐེག་ཆེན་གྱི་སློམ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་སློམ་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་སོགས་གསུམ་ཡོད།

戊三、大乘随现观，为大乘修道的定义，分三：大乘修道根本智、后得智、俱非彼二之修道。

རང་ལྷལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་འབྱུང་བ་དེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སློམ་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་སློམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་སོགས་གསུམ་ཡོད།

既是专注等引而住自境无我的大乘随现观，复于具有本功德的补特伽罗内心中现前生起，为大乘修道根本智的定义，分三种：大乘修道无间道、解脱道、俱非彼二之根本智。

ཆོས་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག་ངོས་སྤེལ་གྱི་བདེན་འཛིན་ལྡན་སྤྱིས་གྱི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། རྒྱུ་དུ་སློར་གསུམ། འབྲིང་སློར་གསུམ། ཆེན་པོ་སློར་གསུམ་སྟེ་དགུ་ཡོད།

既是专注等引而住法性的大乘随现观，复是本份所应断俱生实执的正对治，为大乘修道无间道的定义，分有上中下三品，每品复分上中下三品，共有九品⁷⁹。

⁷⁹ 大乘修道无间道上上品——俱生实执下下品——十地（第十地修道无间道、金刚喻定、大乘修道无间道上上品、等觉无间道四者同义。）大乘修道无间道上中品——俱生实执下中品——九地；大乘修道无间道上下品——俱生实执上下品——八地；大乘修道无间道中上品——俱生实执中下品——七地；大乘修道无间道中中品——俱生实执中中品——六地；大乘修道无间道中下品——俱生实执中上品——五地；大乘修道无间道下上品——俱生实执上下品——四地；大乘修道无间道下中品——俱生实执上中品——三地；大乘修道无间道下下品（强分）——俱生实执上上品（细分）——二地；大乘修道无间道下下品（弱分）——俱生实执上上品（粗分）——一地。

应成派的地道情况大致如下：大乘种性决定者发起真实的菩提心即进入大乘资粮道下品。资粮道中品，对于空性一定有理论上的证悟，在上品时，一定证得缘空性的止，进而修观，当得缘空性的观时，即进入加行道。初地修道无间道断上上品粗分俱生实执，二地修道无间道断上上品细分俱生实执，三地修道无间道断上中品俱生实执，四地修道无间道断上下品俱生实执，五地修道无间道断中上品俱生实执，六地修道无间道断中中品俱生实执，七地修道无间道有两种，第一种断中下品俱生实执，

ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གང་ཞིག རང་གི་ངོ་སྤེལ་གྱི་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་
 ཆེན་པོའི་ཆེན་པོའི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པ་དེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་རྒྱུ་ཅུའི་
 རྒྱུ་ཅུའི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན། ས་དང་པོའི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ས་གཉིས་པའི་སྒོམ་
 ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གཉིས་ཡོད། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་རྒྱུ་ཅུའི་འབྲིང་དང་
 ས་གསུམ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་དོན་གཅིག དེས་གཞན་རྣམས་ལ་རིགས་འགྲེ།

既是大乘修道无间道，复是本份所应断俱生实执上上品的正对治，为大乘修道无间道下下品，此分有二：初地修道无间道；二地修道无间道。大乘修道无间道下中品与第三地无间道同义。其余以此类推。

ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་མཉམ་གཞན་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག རང་འཕྲོད་བྱེད་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་
 དང་མཉམ་གཞན་ཐུན་གཅིག་ལ་སྐྱེས་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོ་སྤེལ་གྱི་བདེན་འཛིན་ལས་གྲོལ་
 བའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན་
 དགུ་ཡོད། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒོམ་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྒྱུ་ཅུའི་རྒྱུ་ཅུ་དང་ས་གཉིས་པའི་སྒོམ་ལམ་རྣམ་
 གྲོལ་ལམ་དོན་གཅིག

既是大乘修道根本智，复与令证得自己的无间道同一座定中生起，从无间道本份所应断实执中解脱出来的随现观，为大乘修道解脱道，分有九品。大乘修道解脱道下下品（弱分）与二地修道解脱道同义。

ཉེན་སྐྱིབ་སྤངས་པའི་མཁྱེན་པ་མི་སྐྱོབ་ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མི་སྐྱོབ་ལམ་སོགས་གསུམ་
 ཡོད།

丁五、断尽烦恼障之智，为无学道的定义，分类有三：声闻无学道、独觉无学道、大乘无学道。

གསུམ་པ་ནི། ཚོགས་ལམ། དང་པོའི་ས། ཐར་པ་ཆ་མཐུན། ཚོས་མངོན་རྟོགས་རྣམས་དོན་གཅིག

乙三、异名：

资粮道、信地、顺解脱分、法现观同义；

སྦྱར་ལམ། དེས་འབྱེད་ཡན་ལག དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན། དོན་མངོན་རྟོགས་རྣམས་དོན་གཅིག

加行道、抉择支、顺抉择分、义现观同义；

མཐོང་ལམ། བདེན་པ་མངོན་རྟོགས། མཐོང་ལམ་པའི་རྒྱུ་ཅུ་གྱི་མཁྱེན་པ་རྣམས་དོན་གཅིག

见道、谛现观、见道者之智同义；

证得解脱道，第二种断下品的上中下三品俱生实执。从而在七地之前把实执全部断尽。八地断上品所知障，九地断中品所知障，十地断下品所知障，分两次，第一次无间道断下品粗分所知障，最后际无间道断下品细分所知障，而成佛。另外一种说法，三品的所知障又分为九品。八地无间道同时断尽上品的三品所知障，九地无间道同时断尽中品的三品所知障，十地第一次无间道断下上、下中品的所知障，最后际无间道断下下品的所知障，而成佛。这两种说法意义相同。

སྒོམ་ལམ། རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས། སྒོམ་ལམ་པའི་མཁུན་པ་རྣམས་དོན་གཅིག

修道、随现观、修道者之智同义；

མི་སྒོམ་ལམ་དག་བཅོམ་པའི་མཁུན་པ་རྣམས་དོན་གཅིག དེས་ཐེག་པ་སོ་སོ་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

无学道、阿罗汉智同义。

当知由此配合各乘！

སྐྱ་བཤད་པ་ལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་ཚོས་ཅན། བྱོད་ལ་ཚོགས་ལམ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་
མཚན་ཡོད་དེ། ཐར་པ་ཐོབ་ཕྱིར་ཚོགས་གསོག་པའི་ལམ་ཀྱི་དང་པོ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་
བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

乙四、依名释义：

（一）声闻资粮道被称为“资粮道”者，是因为它是为了证得解脱，最初积集资粮之道。

ཚོས་མངོན་རྟོགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གསུང་རབ་ཀྱི་ཚོག་དོན་གཙོ་བོར་ཐོས་བསམ་
གྱིས་གཏན་ལ་འབབས་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

被称为“法现观”者，是因为它是主要通过闻思抉择经、律、论三法词义的阶段之道。

དད་པའི་ས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དད་སོགས་ཡུལ་ལྗང་ལ་གཙོ་བོར་མཁས་པའི་གནས་
སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

被称为“信地”者，是因为它是主要善巧信等⁸⁰五境的阶段之道。

ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཉན་སྒྲོབ་སྤངས་པའི་འགོག་བདེན་ཐར་པ་ཡིན་
ཞེས་ཉན་སྒྲོབ་ཀྱན་བཏགས་སྤངས་པའི་འགོག་བདེན་ཐར་པའི་ཆ་ཡིན་ལ། དེ་ཐོབ་པ་དང་རྗེས་སུ་
མཐུན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

被称为“顺解脱分”者，断尽烦恼障的灭谛是解脱，断尽遍计烦恼障的灭谛是解脱一分，因为是随顺得此解脱一分的阶段之道。

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱོར་ལམ་ཚོས་ཅན། བྱོད་ལ་སྐྱོར་ལམ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། བདེན་པ་
བཞི་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ལ་སྐྱོར་བར་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་
ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

（二）声闻加行道被称为“加行道”者，为现证四谛而起加行的阶段之道故。

དོན་མངོན་རྟོགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་བདག་མེད་ཕྱ་རགས་གང་
རུང་ལ་སྒོམ་བྱུང་གི་སྐྱོང་བ་ཐོན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་

⁸⁰ 五根：信、进、念、定、慧。

པའི་ཕྱིར།

被称为“义现观”者，对于经教之义任何一种粗细无我，产生修所生慧觉受的阶段之道，而作是说。

ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ཞེས་བཅོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་ངེས་འབྱེད་ཅེས་བྱ་ལ། དེ་དང་ཆ་མཐུན་པས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

被称为“顺抉择分”者，根本无分别智称为抉择，由于与此相顺，故作是说。

ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་ ཅེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་ངེས་འབྱེད་ཅེས་བྱ་ལ། ཁྱོད་རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

被称为“抉择支”者，根本无分别智称为抉择，而此加行道是自果——根本无分别智的直接近取因。

ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དེ་ལྟ་བུ་ལ། ངེས་འབྱེད། ཅེས་བཅོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མཐོང་སྤང་ལས་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

如大乘见道无间道，被称为“抉择”者，因为它是从见断中抉择而出之道。

བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ལྟ་བུ་ཚོས་ཅན། མཐོང་པའི་ལམ་ཞེས་བཅོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

(三) 如菩萨见道有法，有称为“见道”的理由者，以是现前见到四谛阶段之道而作是说故。

བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ཞེས་བཅོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

被称为“谛现观”者，是因其为现前新证谛理阶段之道。

ཐེག་ཆེན་གྱི་སློམ་ལམ་ལྟ་བུ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ཞེས་བཅོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཟིན་གྱི་རྒྱུ་སློམ་པར་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

(四) 如大乘修道有法，有称汝为“随现观”的理由者，以是已经现证谛理之后，持续修习保任阶段之道，而作是说故。

དག་བཅོམ་པའི་མཁྱེན་པ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་མི་སློབ་ལམ་ཞེས་བཅོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཆགས་བཅས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་བྱ་བའི་འོས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཉོན་སློབ་སྤངས་པའི་ལམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཅོམ་པའི་ཕྱིར།

(五) 阿罗汉智有法，有称汝为“无学道”的理由者，以是堪为诸贪欲者应顶礼的对象，并且是断尽烦恼障之道，而作是说故。

ལྷ་པ་ནི། གནས་སྐབས་ཉན་ཐོས་སུ་རིགས་ངེས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུ་ལ་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་
བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་སྐྱེས་པ་ན། དེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་རྒྱུ་ཏུ་ཐོབ་པར་འཇོག་དེའི་རྗེས་སུ་
དེའི་རྒྱུ་ལ་དེ་འབྲིང་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་དེའི་རྒྱུ་ལ་དེ་ཚེན་པོ་སྐྱེ།

乙五、生起情况，分三：

丙一、以分位定性声闻（暂时声闻种性决定）⁸¹的补特伽罗而言：

丁一、当内心生起无伪的出离心时，说明他得到了下品资粮道，随后生起中品、上品资粮道⁸²。

གནས་སྐབས་ཉན་ཐོས་སུ་རིགས་ངེས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་ཚེན་པོ་ལ་གནས་པའི་ཉན་ཐོས་
དེས། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྣག་མཐོང་ནམ་ཐོབ་པ་ན། དེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱར་
ལམ་དྲོད་ཐོབ་པར་འཇོག་ དེའི་རྗེས་སུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱར་ལམ་ཅེ་མོ་སྐྱེ། དེའི་རྗེས་སུ་ཚོས་མཚོག
ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྣམས་
མཉམ་བཞག་ཐུན་གཅིག་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །

丁二、住于上品资粮道的声闻，何时得到缘人无我的胜观（毗钵舍那），即得到声闻加行道暖位。随后生起顶、忍二位。其后的世第一法、声闻见道无间道、声闻见道解脱道三者是在同一座定中生起的。

གནས་སྐབས་ཉན་ཐོས་སུ་རིགས་ངེས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱར་ལམ་ཚོས་མཚོག་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་
དེས། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་ནམ་ཐོབ་པ་ན། དེས་
ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག་

丁三、分位定性声闻加行道世第一法行者，何时得到最初现证人无我的智慧，即证得声闻见道。

དེ་འདྲའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་པ་དེས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་ཟིན་གོམས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཉོན་ཐྱིབ་ཚེན་པོའི་དངོས་གཉེན་ནམ་ཐོབ་པ་ན། དེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག་
དེས་ཉོན་ཐྱིབ་ནམ་སྤངས་པའི་ཚོ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མི་སྦྱོབ་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག་ དེས་རང་སངས་
རྒྱས་ལ་རིགས་འགྲེལ།

丁四、如此的声闻见道行者，由串修已证悟的人无我，何时得到上上品烦恼障的正对治，即证得声闻修道。

丁五、当断尽烦恼障时，即证得声闻无学道。

丙二、以此类推独觉道生起情况。

⁸¹ 非暂时声闻种性决定者，是指在资粮道，或加行道、见道、修道的某一阶段，转证独觉，或趣入大乘。暂时声闻种性决定，是相对于大乘而言，一定先走完声闻道之后，才会趣入大乘。

⁸² 小乘资粮道下品行者有悟未悟人无我两类。中品行者定当了悟人无我，由悟人无我，而进入中品；由得缘人无我的奢摩他修所成，得上品资粮道。闻所成慧，谓生起伺察意。思所成慧谓生起比量。思所成慧与修所成慧的差别，在于是否得奢摩他。当得缘人无我的奢摩他时，是缘人无我的修所成，但非缘人无我的修所成慧，当得缘人无我的毗钵舍那时，才立为缘人无我的修所成慧。

ཐེག་ཆེན་རིགས་ངེས་ཀྱི་ལམ་མ་ལུགས་ཀྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ནམ་སྐྱེས་པ་
ན། དེས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་རྒྱུད་ཏུ་ཐོབ་པར་འཇོག།

丙三、大乘道生起情况，分三：丁一、未入道的定性大乘补特伽罗内心何时生起大乘发心，即得到下品大乘资粮道。⁸³

ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱུར་ལམ་དུ་འཕོ་ཚུལ་ལ་ཡང་། དམན་ལམ་སྐྱོན་དུ་མ་སོང་
པ་དང་། སོང་བ་གཉིས་ལས།

丁二、大乘资粮道升迁到大乘加行道有两种情况：

དམན་ལམ་སྐྱོན་དུ་མ་སོང་བའི་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའ་དེས་སྟོང་ཉིད་ལ་
དམིགས་པའི་ལྷག་མཐོང་ནམ་ཐོབ་པ་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱུར་ལམ་དྲོད་ཐོབ་པར་འཇོག། དེ་འདྲའི་
བྱང་སེམས་སྐྱུར་ལམ་པ་དེས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་ནམ་ཐོབ་པ་ན། ཐེག་ཆེན་
གྱི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག།

戊一、未曾先入小乘道的上品资粮道菩萨，何时得到缘空性的胜观，即得到大乘加行道暖位。这样的加行道菩萨何时得到现证空性的智慧，即得大乘见道。

དམན་ལམ་སྐྱོན་དུ་སོང་བ་ལ། དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་མ་སྟོང་བ་དང་། དེ་རྟོགས་པ་གཉིས་
ལས་དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་མ་སྟོང་བའི་དམན་ལམ་སྐྱོན་སོང་གི་བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་
དེས། སྟོང་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ལྷག་མཐོང་ཐོབ་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱུར་ལམ་དྲོད་ཐོབ་པ་དུས་
མཉམ།

戊二、曾先入小乘道的资粮道菩萨，其进修情况又有两种：

己一、在小乘道中未曾证空性的资粮道菩萨，得到缘空性的胜观与得到大乘加行道暖位同一时间。

དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་སྟོང་བ་ལ། དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་སྟོང་བའི་ཐེག་དམན་
ཚོགས་ལམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་སོང་བ་དང་། དེ་འདྲའི་ཐེག་དམན་སྐྱུར་ལམ་པའི་རྟོགས་
པ་སྐྱོན་དུ་སོང་བ་གཉིས་ལས། དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཐེག་དམན་ཚོགས་ལམ་པའི་
རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་སོང་ཞིང་། དེ་འདྲའི་ཐེག་དམན་སྐྱུར་ལམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་མ་སོང་བའི་
བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་དེས། སྟོང་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ལྷག་མཐོང་ཐོབ་པ་ན། དེས་ཐེག་ཆེན་
གྱི་སྐྱུར་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག།

己二、在小乘道中曾证空性者，复分两种：

庚一、曾在小乘道中，证空性且曾先得到小乘资粮道，但未先得到小乘加行道的大乘资粮道菩萨，得到缘空性的胜观（毗钵舍那）时，即证得大乘加行道。

⁸³ 大乘下品资粮道行者犹易退转，当得到中品资粮道时，即不会退转，但何时获得不退转相，则有在加行道位、见道位、第八地阶段三种差别。利根行者，先由通达空性，明白可以断除二障，证得菩提，然后才发起菩提心。

དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་སྐྱོང་བའི་ཐེག་དམན་སྐྱོར་ལམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་སོང་བའི་བྱང་
སེམས་ཚྲིག་ལམ་པ་དེས། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚྲིག་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཚྲིག་གཉིས་ཅི་ཙམ་བསགས་
དགོས་པ་བསགས་ཟེན་པའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོར་ལམ་དྲོད་ཐོབ་པར་འཇོག

庚二、曾在小乘道中，证得空性，且曾先得到小乘加行道的资粮道菩萨，当积
集圆满大乘资粮道时应积集的二种资粮后，第二刹那即证得大乘加行道暖位⁸⁴。
ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱོར་ལམ་ནས་མཐོང་ལམ་དུ་འཕོ་ཚུལ་ལ་གཉིས་ལས། དམན་ལམ་སྐྱོན་དུ་མ་སོང་བའི་
བྱང་སེམས་གོང་དུ་བཤད་ཟེན།

丁三、从大乘加行道转升到见道的情况，分二：

戊一、先未曾入小乘道的菩萨，如前已说：

དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་མ་སྐྱོང་བའི་བྱང་སེམས་སྐྱོར་ལམ་པ་དེས། སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་
གསར་དུ་རྟོགས་པའི་ཚེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག

戊二、先曾入小乘道的加行道菩萨，有两种情况：

己一、在小乘道中未曾证空性的加行道菩萨，当最初现证空性时，即证得大乘
见道。

དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་དམན་ལམ་སྐྱོན་སོང་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། དམན་ལམ་དུ་སྟོང་
ཉིད་རྟོགས་པའི་ཐེག་དམན་སྐྱོར་ལམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་སོང་ཞིང་། དེ་འདྲའི་ཐེག་དམན་མཐོང་
ལམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་མ་སོང་བའི་བྱང་སེམས་སྐྱོར་ལམ་པ་དེས། སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་གསར་
དུ་རྟོགས་པའི་ཚེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་པར་འཇོག

己二、在小乘道中曾证空性的加行道菩萨，复分两种情况：

庚一、曾于小乘道中证得空性，且先已得过小乘加行道的证悟，但未先得过小
乘见道的加行道菩萨，当最初现证空性时，即立为证得大乘见道。

དམན་ལམ་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཐེག་དམན་མཐོང་ལམ་པའི་རྟོགས་པ་སྐྱོན་དུ་སོང་བའི་བྱང་
སེམས་སྐྱོར་ལམ་པ་དེས། སྐྱོར་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཚྲིག་གཉིས་ཅི་ཙམ་བསགས་དགོས་པ་
བསགས་ཟེན་པའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པར་འཇོག

庚二、曾在小乘道中证得空性，且先已得过小乘见道证悟的加行道菩萨，当积
集圆满加行道阶段应积集的二种资粮后，第二刹那，即立为证得大乘见道。

ས་དང་པོ་ནས་གཉིས་པར་འཕོ་ཚུལ་སོགས་གོང་དུ་བཤད་ཟེན།

从初地到二地的升迁情况等，已在前文讲过。

ངག་དོན་ནི། སའི་ཚྲིག་ལ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ཚོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། ས་རབ་དུ་དགའ་བ་
ལ་སོགས་པའི་ས་སོ་སའི་ཡོངས་སྐྱོང་རྟོགས་པར་བཞུན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

⁸⁴ 当时也说获得压伏杂染所取的实执现行。

语义者：（《显明义疏》）宣说“地资粮者”等文有法，有意义者，为了圆满开示欢喜地等各地的修治故。

གསུམ་པ་ལ།

第三部分 驳净难

ཁོ་ན་རེ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྣམ་མཁྲིན་ཚོས་ཅན། ཉན་ཐོས་ལམ་ལྷགས་ཀྱི་མཁྲིན་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཡིན་པར་བྱིས། དེར་ཐལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་པའི་བྱིས། ལྷག་སྟེ། ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ས་དང་ལམ་དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིས། ཞེས་ཟེར་ན། མ་ལྟུབ།

1、他人说：“通达人无我的种智有法，应是声闻入道之智，以是声闻地故。应尔，以是声闻道故。周遍者，以地道二者中的地与道同义故。”不周遍！⁸⁵

དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཚོང་ལམ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ལྷགས་ཀྱི་མཁྲིན་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ས་ཡིན་པའི་བྱིས། ལྷག་པ་ལས། དེར་ཐལ། དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཡིན་པའི་བྱིས། དེར་ཐལ། དེའི་ལམ་ཡིན་པའི་བྱིས། ཟེར་ན་མ་ལྟུབ།

如是，（对方说：）“通达空性的声闻见道，应是大乘入道之智，以是大乘地故。已许周遍。应尔，彼是佛地故。应尔，以是佛道故。”

不周遍！

གཞན་ཡང་། གཉིས་སྟོང་རྟོགས་པའི་རྣམ་མཁྲིན་ཚོས་ཅན། རང་རྒྱལ་ལམ་ལྷགས་ཀྱི་མཁྲིན་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རྒྱལ་གྱི་ས་ཡིན་པའི་བྱིས། དེར་ཐལ། དེའི་ལམ་ཡིན་པའི་བྱིས། ལྷག་སྟེ། ལམ་ཡིན་ན། ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ས་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིས། ཟེར་ན་མ་ལྟུབ།

另外，（对方说：）“通达二空之种智有法，应是独觉入道之智，以是独觉地故。应尔，以是独觉道故。周遍者，以凡是道，皆须是地道二者中的地故。”不周遍。

དེ་ཚོས་ཅན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཁྲིན་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ལམ་ཡིན་པའི་བྱིས། ལྷག་སྟེ། ལམ་ཡིན་ན་མཁྲིན་པ་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིས། འཁོར་གསུམ།

彼（通达人无我的种智）有法，应是声闻之智，以是彼道故。周遍者，以凡是道，皆须是智故。三法糊涂⁸⁶。

ཁོ་ན་རེ། ཉན་ཐོས་དག་བཅོམ་པའི་རྟོགས་པ་སྟོན་དུ་སོང་བའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་དེ་མི་སྟོབ་ལམ་ཡིན་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་བྱིས། འདོད་མི་རུས་ཏེ། སྟོབ་ལམ་ཡིན་པའི་བྱིས། དེར་ཐལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྟོབ་ལམ་ཡིན་པའི་བྱིས། ཟེར་ན་མ་ལྟུབ།

⁸⁵ 声闻地与声闻道不同，声闻地即声闻乘，而声闻道并非声闻乘所摄，证人无我之智即声闻道；如是证二空之智是独觉道，但非独觉乘；证空的声闻见道根本智，虽是大乘道，但非大乘地。

⁸⁶ 此辩论的术语，谓在因、（后陈）所立法、（前陈）诤事论式三法之上，汝自己正头晕糊涂着。

2、他人说：“先曾获得声闻阿罗汉证悟，如是大乘资粮道⁸⁷，应是无学道，以立宗合理故。不能许者，以是有学道故。应尔，以是大乘有学道故。”不周遍。
ཁོ་ན་རེ། དེ་ཚོས་ཅན། ཐེག་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་སྒོལ་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་མ་བྱལ།

他人说：“彼有法，应是乘自宗学处究竟之道，以是无学道故。”不周遍。
འདྲོད་ན། དེ་ཚོས་ཅན། ཐེག་ཚེན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་ཡིན་པར་ཐལ།
འདྲོད་པ་གང་ཞིག ཐེག་ཚེན་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

若许。彼有法，应是大乘入道学处究竟之道，以已许，并且是大乘资粮道故。

གཞན་ཡང་། ཁོ་ན་རེ། ཐེག་ཚེན་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཐུན་པ་ཚོས་ཅན། མཉམ་རྗེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཐེག་ཚེན་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མ་ཡིན་པ་ཐལ། རྟོད་ཐེག་ཚེན་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞན་གཞན་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྟོད་མཉམ་གཞན་གཞན་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག རྟོད་མཉམ་གཞན་གཞན་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ན། རྟོད་དེ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་གཉིས་པ་འབྱུང། དང་པོ་མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། རྟོད་ཉིད་ལ་ཚེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ལ་གཉིས་སྣང་རུབ་པའི་མཐུན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་མ་བྱལ།

3、另外，他人说：“住于大乘见道后得智菩萨心续中现证空性之智有法，应不是‘俱非根本、后得二者的大乘见道’，以汝是大乘见道根本智故。应尔，以汝是根本智，并且若汝是根本智，则汝须是彼故。排除第二因。若初因不成。应尔，以是专注等引而住空性的根本智故。应尔，以于空性，是二现隐没之智故。”不周遍。

ས་དགུ་འདས་ནས་ཡེ་ཤེས་ནི། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རབ་འབྱོར་བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐབས་ལ་མཁས་པས། ཞེས་སོགས་གསུངས།

4、“超过九地已，若智住佛地，应知此即是，菩萨第十地”文处，分二：初者，如（经中）说：“须菩提！何为菩萨地？如是菩萨以善巧方便……。”
གཉིས་པ་ནི། ས་དང་པོ་དགུ་ཡོངས་སྒྲོང་གི་སྒོ་ནས་བཤད་ནས། ས་བཅུ་བ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ཡོད་དེ། དེ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཤད་པ་ཙམ་གྱིས་རྟོགས་རུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་མཚན་སྒྲུབ་པ་ལ་རྒྱུའི་ས་ཞེས་གསུངས། ས་བཅུ་བའི་ངོ་བོ་དེ་འཆད་པ་ལ། ས་དགུ་འདས་ནས་ཡེ་ཤེས་ཞེས་སོགས་གསུངས། རང་གི་འདའ་བྱུང་གྱུར་པའི་ས་དགུའི་རྗེས་སུ་བྱང་

⁸⁷ 先曾证得声闻阿罗汉的大乘资粮道菩萨，属于大乘有学者。如是资粮道，虽是无学道，但既非大乘无学道，亦非小乘无学道。郭芒教材认为：如是资粮道，不是无学道，声闻无学道、独觉无学道只是假名无学道，只有大乘无学道才是真正的无学道。

